

Kokoyey citaabu hinkantoo

Citaaboo fahamandiroo

Kokoyey citaabu hinkantoo woo, ir bayrandi za citaabu jinaa ra kaŋ cee jinaa, kokoyey citaabu jinaa nda hinkantoo kul man'ti kala citaabu folloku. A si ūelaj ir se kala Źuda nda Izirayel kokoy korawey laamawey ga. Citaaboo ga hin ka zannandi zamna beeri hinka:

Zamna beeri jinaa ti zamna 1na—17to, a ga ūelaj ka koy hala Izirayel laamaa halaciroo ga, zama kokoyay kaŋ si laadir k'a laama. Ngi laadir jajaŋ Irkoy here, ka hijeŋeday, woo maaganda se Irkoy naŋ Asiri kokoyoo Salmanasar ma kaa ka Samari koyraa dii kaŋ ti Izirayel waynahunaŋ here kaboo koyra beeroo, a na nga gorokey jeroo dii ka koy nda ey. Citaaboo zamna beeri jinaa nongu booboyaŋ ra ir ga dii Alyasu kaŋ ti Ilyasu taaliboo kaŋ huru dogoo ra (zamnaa 2—13).

Zamna beeri hinkantoo ti zamna 18to—25to, a si ūelaj kala alwaati kukoo ga kaŋ Źuda ganda cindi nga hinne bila Izirayel hala hanoo kaŋ ra Babiloŋ kokoyoo Nebukanezar kaa ka Źerizalem dii, ka Irkoy hugoo kayri, ka koy nda haya kul kaŋ ti Źuda ganda boro kayante Babiloŋ (zamnaa 25).

Sanda takaa kaŋ nda ir n'a hantum Kokoyey citaabu jinaa fahamandiroo ra kaŋ ka Irkoy fondaŋ gana mma kate gomni. Ka wanjɪ a ga mma kate torro.

Akaziya teegoyoo mana kan Irkoy se

1 ¹ Akab buuroo banda ga, Mowab borey ture Izirayel borey hinoo ga. ² Waatoo woo gar kaŋ kokoyoo Akaziya goo *Samari koyraa ra, a goo nga soorohugoo funeetaraa ra, a kaŋ ka hun funeetaraa ra, a maray. A na dontokawyaŋ sanba ka nee i se: «Wa koy gunandi ya ne Ekroŋ koyraa tooroo do kaŋ ti Bal-Zebub ka guna wala ay ga tun wircoo woo ra.» ³ Woo ga, Abadantaa almalaykaa kaa ka nee Tiūib boraŋ Ilyasu se: «Tun ka koy Samari koyraa kokoyoo dontokey kubay, ma nee i se: «War ga koy gunandi Ekroŋ tooroo do kaŋ ti Bal-Zebub, adiūi Koy nka sii Izirayel ra wala?» ⁴ Woo maaganda se, wa koy nee kokoyoo se kaŋ hayaŋ ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: «N'si tun daaroo kaŋ boŋ ni goo, ūikka sii n'ga buu.» Woo banda ga, Ilyasu koy.

⁵ Dontokey willi ka koy Akaziya do. Akaziya nee i se: «Macin se war cahā ka willi kate?» ⁶ I n'a zaabi ka nee: «Aru foo ka kaa k'ir kubay, a nee ir se: «Kokoyoo kaŋ na war donto, wa willi ka koy nee a se kaŋ hayaŋ ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: «N'ga dontokawyaŋ sanba i ma koy gunandi ma ne Ekroŋ tooroo do kaŋ ti Bal-Zebub, adiūi Irkoy nka sii Izirayel ra wala?»» A nee: «Woo maaganda se n'si tun daaroo kaŋ boŋ ni goo, ūikka sii n'ga buu.» ⁷ Akaziya nee i se: «Aroo kaŋ koy war kubay ka ūennoo woo har war se, taka foo ti nga takaa?» ⁸ I n'a zaabi ka nee: «Aru no kaŋ ga bankaaray nda adabba hinbiri darbay, kuuru gamahaw goo centoo ga.» Akaziya nee: «Tiūib boraŋ Ilyasu no.»

Akaziya ceeci nga ma Ilyasu dii

⁹ Akaziya na wongu-ize woyguu (50) jineboro foo nda nga wongu-izey sanba Ilyasu do. Wongu-ize jineboraa ūigi ka koy Ilyasu do, a gar a ga goro tondi hondoo boŋoo boŋ, a nee a se: «Irkoy boraŋ, kokoyoo nee kaŋ ma zunbu ka kaa!» ¹⁰ Ilyasu na wongu-ize woyguwaa (50) jineboraa zaabi ka nee: «Nda cimi no kaŋ Irkoy boro ti agay, yala nuune ma hun beenaa ra ka ni nda ni wongu-ize woyguwaa (50) halaci.»

Dogoo din da, Irkoy nuune hun beenaa ra ka aroo halaci, nga nda nga aru woyguwaa (50).

¹¹ Akaziya yee koyne ka wongu-ize woyguu (50) jineboro tana nda nga wongu-izey sanba Ilyasu do. A žigi ka koy nee Ilyasu se: «Irkoy boraa, kokoyoo nee kaŋ ma cahā ka zunbu ka kaa!» ¹² Ilyasu n'i zaabi ka nee: «Nda cimi no kaŋ Irkoy boro ti agay, yala nuune ma hun beenaa ra ka ni nda ni wongu-ize woyguwaa (50) halaci!» Dogoo din da, Irkoy nuune hun beenaa ra ka aroo halaci, nga nda nga aru woyguwaa (50).

¹³ Akaziya yee koyne ka wongu-ize woyguu (50) jineboro sanba cee hinzantoo nda nga wongu-izey. Wongu-ize woyguwaa (50) jineboro hinzantoo woo žigi ka koy Ilyasu do, a na nga kanjey sonbu laboo ra a jine k'a suurandi ka nee a se: «Irkoy boraa, ay g'a wiri ni ga, yala ay hundoo nda ni tam woyguwaa (50) woo hundoo ma bara nda beeray ni do. ¹⁴ Wongu-ize woyguu (50) jineboro hinkaa kaŋ jin ka kaa, nuune hun beenaa ra ka ngi nda ngi boro woyguwaa (50) halaci. Sohō, yala ay hundoo ma bara nda ni do alkadar!» ¹⁵ Abadantaa almalaykaa nee Ilyasu se: «Zunbu ka koy a bande, masi hunbur a.» Ilyasu tun ka zunbu ka koy a bande kokoyoo do. ¹⁶ Waatoo kaŋ Ilyasu too, a nee kokoyoo se: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: «N'na dontokawyaŋ sanba Ekroŋ tooroo Bal-Zebub do ka gunandi. Adiši Koy nka sii Izirayel ra kaŋ do boro ga koy gunandi? Woo maaganda se, n'si tun daaroo kaŋ boŋ ni goo, šikka sii n'ga buu.»

Akaziya buuyanoo

¹⁷ Akaziya buu ka sawa nda Abadantaa šennoo kaŋ Ilyasu sanbandi a m'a har. Woo gar a sii nda iz'aru, nga armaa Žoram tee kokoy dogoo ra. Woo teendi Žuda kokoyoo Žoram kaŋ ti Žozafat iz'aroo laamaa jiiri hinkantoo ra.

¹⁸ Akaziya teegoyey cindey, hayey kaŋ a n'i tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

Irkoy na Ilyasu zaa ka koy beenaa ra

2¹ Hanoo kañ Abadantaa na Ilyasu zaa ka žigi beenaa ra hewkur ra, a gar kañ Ilyasu nda Alyasu mma goo cere bande ka hun Gilgal koyraa ra. ² Ilyasu nee Alyasu se: «Ay g'a wiri ni ga, ma cindi ne, zama Abadantaa nk'ay sanba Betel koyraa ra.» Alyasu n'a zaabi ka nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kañ ga huna maapoo nda ni hunday maapoo kañ ay si hun ni bande kul.» I koy cere bande Betel.

³ Annabey kondaa borey kañ goo Betel fatta ka koy Alyasu do ka nee a se: «N'ga bay kañ hō Abadantaa ga ni alfagaa zaa ka koy beenaa ra?» Alyasu nee: «Ayyo, agay hunday ga bay, amma wa dangay.»

⁴ Ilyasu nee Alyasu se koyne: «Alyasu, ay g'a wiri ni ga, ma cindi ne, zama Abadantaa nk'ay sanba Žeriko koyraa ra.» Alyasu n'a zaabi ka nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kañ ga huna maapoo nda ni hunday maapoo kañ ay si hun ni bande kul.» I koy cere bande Žeriko.

⁵ Annabey kondaa borey kañ goo Žeriko man Alyasu ka nee a se: «N'ga bay kañ hō Abadantaa ga ni alfagaa zaa ka koy beenaa ra?» Alyasu nee: «Ayyo, agay hunday ga bay, amma wa dangay.»

⁶ Ilyasu yee koyne ka nee Alyasu se: «Ay g'a wiri ni ga, ma cindi ne, zama Abadantaa nk'ay sanba Žurdeñ isaa mijoo ga.» Alyasu n'a zaabi ka nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kañ ga huna maapoo nda ni hunday maapoo kañ ay si hun ni bande kul.» Ngi boro hinkaa na fondaa zaa ka koy cere bande. ⁷ Annabey kondaa aru woyguu (50) hanga ey ka koy ka mooru i ga kayna ka kay k'i tenje. Ilyasu nda Alyasu cindi ka kay Žurdeñ isaa mijoo ga. ⁸ Ilyasu na nga burmusoo kaa k'a kunkuni ka haroo kar nda a, haroo zamna ihinka, ngi boro hinkaa dira labu kogaa ga ka isaa dunbu.

⁹ Waatoo kañ i deñ, Ilyasu nee Alyasu se: «Hayaa wiri ay ga kañ n'ga bag'a, y'a tee ma ne za ay mana zandi ka hun ni jere.» Alyasu zaabi ka nee: «Ay g'a wiri ni ga, annabi hundoo kañ goo ni ga, baa hinka ma bara ay ga.»^a ¹⁰ Ilyasu nee: «Hayaa kañ n'n'a wiri ga šendi. Amma nda n'ga dii agay waati kañ ay ga zandi ka hun ni jere, woo ra woo kañ n'n'a wiri ga tee. Nda man'ti woo, woo kañ n'n'a wiri si tee.»

¹¹ I goo ma dira cere bande ka koy i ga šelaj, bari torka kañ teendi nda nuune nda bariyañ kañ teendi nda nuune kaa ka huru i game k'i fay. Woo ga, hewkur foo tun ka Ilyasu zaa k'a ka žigi ka koy beenaa ra. ¹² Alyasu goo m'a guna a ga koy, a kaati ka nee: «Ay baabaa, ay baabaa, ni kañ a ga hima ni ti Izirayel bari torkawey nda nga bari kaarukey.» Woo banda ga, Alyasu mana yee koyne ka dii Ilyasu. A na nga boñ jinde bankaarawey dii k'i kottu ihinka. ¹³ Ilyasu burmusoo kañ kañ ka hun a ga, Alyasu n'a zaa. Woo banda ga, a willi ka koy Žurdeñ isaa mijoo ga. ¹⁴ Ilyasu burmusoo kañ kañ ka hun a ga, a na haroo kar nda a ka nee: «Man Abadantaa, Ilyasu Koyoo?» Takaa woo nda nga mo na isaa haroo kar, a fay ihinka, a bisa.

¹⁵ Waatoo kañ annabey kondaa borey kañ goo Žeriko koyraa ga Alyasu honnay, i nee: «Ilyasu annabi hundoo bara Alyasu ga.» I koy a kubay ka gunguma jinoo ra hala ganda. ¹⁶ I nee a se: «Guna, wongaari woyguu (50) goo ir kañ ti ni tamey ra. Nañ i ma koy ni alfagaa dogoo ceeci. A ga hin ka tee Abadantaa *Hundoo k'a zaa ka koy a fur tondi hondu foo boñ, wala gooru ra.» Alyasu nee i se: «War mas'i donto i ma koy.» ¹⁷ Amma i šendandi hala nongu kañ ra Alyasu yadda, a nee: «Aywa, w'i donto i ma koy.» I na aru woyguu (50) sanba i ma koy Ilyasu ceeci, i na jirbi hinza tee, i mana dii a. ¹⁸ I willi kate Alyasu do, woo gar Alyasu goo Žeriko. A nee i se: «Ya na nee war se kañ war masi koy wala?»

^a2.9 annabi hundoo kañ goo ni ga, baa hinka ma bara ay ga, almaganaa ti nga no ma huru dogoo ra, Alhukumoo 21.17.

Alyasu na Žeriko koyraa haroo henanandi

¹⁹ Han foo Žeriko koyraa borey nee Alyasu se: «Ir koyraa goroyanoo ga kan sanda takaa kaŋ nda ni, ir koyoo ga dii a. Amma nga haroo si boori, nga laboo mo si boori^b.» ²⁰ Alyasu nee i se: «Wa kate ya ne tuu taaga, war ma ciiri daŋ a ra.» I kate nda a a se. ²¹ Alyasu fatta ka koy hari dandidogoo ra, a na ciiroo warra a ra ka nee: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: «Ay na haroo woo henanandi, a si yee ka tee addalil ka hundikoyi wii, wala a si yee ka laboo laalandi.»» ²² Za hanoo din haroo henan hala hō ka sawa nda šennoo kaŋ Alyasu n'a har.

Alyasu na soogey danga kaŋ n'a jooŋo

²³ Alyasu hun Žeriko ka koy Betel. A goo fonda a ra kaŋ aru soogoyaŋ goo ma fatta koyraa ra k'a jooŋo ka nee a se: «Koy, boŋ taylelante, koy, boŋ taylelante!» ²⁴ A jeli k'i guna, a na Abadantaa maapoo k'i danga. Dogoo din da, ganjihooga *urs woy hinka fatta kate ka hun hawsaa ra ka soogey boro woytaaci cindi hinka (42) wii ka hamey dunbu-dunbu. ²⁵ Woo banda ga, Alyasu hun no din ka koy Karmel tondi hondoo do jina a hun no din ka willi *Samari koyraa ra.

^b2.19 nga laboo mo si boori, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti nga laboo mo ga woyey gundey hasara.

Waatoŋ kaŋ Žoram ga Izirayel laama

3¹ Akab iz'aroo Žoram tee Izirayel kokoyoo *Samari koyraa ra, Žuda kokoyoo Žozafat laamaa jiiri woy cindi yaahantoo (18to) ra. A na jiiri woy cindi hinka (12) tee kokoytaraa ra. ² A na goy futu tee Abadantaa jine, amma nga goy futaa mana too baaboo nda jaŋoo wanoo. Tondoo kaŋ baaboo n'a kayandi tooroo kaŋ ti *Bal maapoo ga, a n'a derandi. ³ Amma a hawa Nebat iz'aroo Žeroboham zunubey ga kaŋ na Izirayel kaŋandi zunubu ra. Žoram mana fay nda zunuboo din.

Izirayel borey na Mowab borey wongu

⁴ Feeji boobo goo Mowab kokoyoo Meša se. Feeji-ize boŋ zenber zangu (100.000) no a g'a bana alkaasi Izirayel kokoyoo se, nda gaaru boŋ zenber zangu (100.000), ngi nda ngi haaboo. ⁵ Amma kaŋ Akab buu, Mowab kokoyoo murti Izirayel kokoyoo ga. ⁶ Alwaatoŋ din ga, kokoyoo Žoram hun *Samari koyraa ra ka koy Izirayel wongu-izey kul marga ka dii. ⁷ A na dontokaw sanba a ma koy nee Žuda kokoyoo Žozafat se: «Mowab kokoyoo murti ay ga. N'ga koy ay bande ka Mowab wongu wala?» Žozafat n'a zaabi ka nee: «Ay ga koy ni bande, agay nda ni kul ti affoo, ay borey nda ni borey kul ti affoo, ay baryey mo nda ni baryey kul ti affoo.» ⁸ Žozafat nee koyne: «Fondo foo nda ir ga koy?» Žoram nee: «Ir si koy nda kala Edom saajoo fondaa.»

⁹ Izirayel kokoyoo, nda Žuda kokoyoo, nda Edom kokoyoo na fondaa zaa ka koy. Ngi jirbi iyee diraa ra, haroo ben wongu-ize jamaa ga, hari sii no ngi adabbawey mo se. ¹⁰ Izirayel kokoyoo nee: «Jam! Abadantaa nk'ir kokoy hinzaa cee kate ne ra k'ir daŋ Mowab borey kabey ra.» ¹¹ Amma Žozafat nee: «Abadantaa annabi kul nka sii no kaŋ nda ir ga hin ka Abadantaa ibaayoo ceeci?» Izirayel kokoyoo borey jineboro foo zaabi ka nee: «Šafat iz'aroo Alyasu goo ne kaŋ ti Ilyasu taalibi maana.» ¹² Žozafat nee: «Nga hunday ga haya bay Abadantaa se ka nga šennoo har.» Izirayel kokoyoo, nda Žozafat, nda Edom kokoyoo doo ka koy Alyasu do.

¹³ Alyasu nee Izirayel kokoyoo se: «Macin no n'ga bag'a ay ga? Koy ni baabaa annabey nda ni jaa annabey do.» Izirayel kokoyoo nee a se: «Kalaa, kalaa, zama Abadantaa nk'ir kokoy hinzaa cee kate ne ra k'ir daŋ Mowab borey kabey ra.»

¹⁴ Alyasu nee: «Ay ga žee nda Abadantaa, Aduŋnakoyoo kaŋ ga huna maapoo kaŋ goyoo ra ay goo, nda man'ti Žuda kokoyoo Žozafat maaganda, ay si lakkal daŋ ma ne, ay si ba ni guna. ¹⁵ Wa kate ya ne kurbukarkaw.» Kurbukarkaa kaa, a goo ma kurboo kar kaŋ Abadantaa albarkaa tuku Alyasu ga. ¹⁶ Alyasu nee: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: «War ma guusu boobo kaa gooroo woo laboo ra.» ¹⁷ Zama hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: «War si dii hew, war si dii ncirpi, amma gooroo woo ga too nda hari, war ga haŋ, war alman kurey nda war adabbawey ga haŋ.» ¹⁸ Woo man'ti haya kul Abadantaa se, a ga Mowab borey mo daŋ war kabey ra. ¹⁹ Ngi koyrawey kaŋ kuubandi nda cete nda ngi koyra beerey, war g'i kul kayri, war ga tuuri henney kul dunbu, ka ngi hari kaadogey kul lutu, war ga tondi say ngi faari henney kul ra.» ²⁰ Suba subbaahoo ra, waatoŋ kaŋ ra sargaroo ga hun, hari kaa ka hun Edom gandaa here ka gandaa too nda hari.

²¹ Waatoŋ kaŋ Mowab borey maa kaŋ kokoyyaŋ kaa ka ngi wongu, i na arey kul kaŋ jiirey too wongu nda wey kaŋ jiirey bisa ey cee. ²² Mowab borey biya ka tun, waatoŋ kaŋ waynaa ga dii haroo boŋ, haroo tee i se iciray sanda kuri. ²³ I nee: «Kuri ti woo. Šikka sii kokoyey ka cere kar, ka cere wii. Sohō Mowab borey, ir ma zuru ka koy *alganiimaa zaa.»

²⁴ Waatoŋ kaŋ i too Izirayel kaloo ra, Izirayel borey tun k'i wongu hala nongu kaŋ ra Mowab borey zuru. I huru Mowab gandaa ra k'i kar k'i wii. ²⁵ I na ngi koyrawey say. Izirayel borey, boro foo kul na tondi foo zaa k'a warra ngi nongu henney kaŋ ra i ga faari goy tee ka nongoo kul tee tondi. I na ngi hari kaadogey kul lutu, i na

ngi tuuri henney kul dunbu. Koyraa kaŋ ti Kir-Heres hinne cetaa ga i mana tuku, amma Izirayel boroyan̄ kaa kaŋ kone fizza goo, i na koyraa kuubi k'a bere, k'a kar.

²⁶ Mowab kokoyoo ga dii kaŋ wongoo woo bisa nga gaaboo, a na aru takubakoyni zangu iyye (700) zaa nga bande, a nee kaŋ ngi ga jamaa kottu ka bisa ka koy Edom kokoyoo here, amma i mana hin. ²⁷ Kaŋ a dii takaa woo tee, nga iz'aru jinaa kaŋ ga hima ka huru dogoo ra kokoytaraa ra, a n'a dii k'a kaa sargari koyraa cetaa ga. Kaŋ Izirayel borey dii woo, biney hasara. I hun Mowab kokoyoo bande ka willi ngi ganda ra.

Alyasu na woy talka foo faaba

4¹ Han foo aru foo kaŋ cindi annabey kondaa ra, nga wandoo kaa ka hēe Alyasu ga ka nee a se: «Ni tamoo kaŋ ti ay kurŋoo buu, ni hunday ga bay kaŋ boro no kaŋ ga huncur Abadantaa. Sohō aru foo kaŋ goo nda ir ga garaw, kaa ka nee kaŋ nga g'ay zanka hinkaa dii ka koy i tee nga baŋŋey.»² Alyasu nee woyoo se: «Macin no ay ga hin k'a tee ma ne? Hayaa har ya ne kaŋ goo ma ne hugoo ra.» Woyoo nee: «Haya kul sii ni koŋŋaa se hugoo ra kala jii kulba foo.»³ Alyasu nee a se: «Koy, ma jinayyaŋ wiri ni taalammey ga, jinayyaŋ kaŋ ra haya kul sii, man'ti jinay kayna, amma iboobo.»⁴ Woo banda ga, ma yee kate, ma hugoo miŋoo daabu ni nda ni iz'arey ga, ma jiyoo doori jinawey ra, haya kul kaŋ too, m'a yeeti jere ga.»

⁵ Woyoo hun Alyasu do, a koy hayaa tee kaŋ a n'a har a se. A huru hugoo ra, a na hugoo miŋoo daabu nga nda nga iz'arey ga, izey g'a noo jinawey, a ga jii doori i ra.⁶ Waatoo kaŋ ra jinawey too, a nee nga izey affoo se: «Ay noo jinay foo koyne.» Izoo nee a se: «Jinay sii no koyne.» Woo banda ga, jiyoo mana yee ka doo.⁷ Woyoo koy hayaa deede Irkoy bora se. Irkoy bora nee: «Koy jiyoo neere, ma ni garaa bana, cindoo, ni nda ni izey m'a ka huna.»

Alyasu koy Šunem koyraa ra

⁸ Han foo Alyasu bisa Šunem koyraa ra. Woy almankoyini foo goo no din, a na Alyasu gaabi a ma kaa ka ŋaa nga do. Za hanoo din, waati kul kaŋ Alyasu ga bisa koyraa din ra, a ga koy woyoo woo do ka ŋaa.

⁹ Woyoo nee nga kurŋoo se: «Ay ga naanay ka bay kaŋ aroo woo kaŋ waati kul a ga bisa ir do man'ti kala Irkoy boro henanante.»¹⁰ Naŋ ir ma hugu-ize cin sooraa boŋ, ir ma daari, nda taabal, nda gorohaya, nda fitilla daŋ a ra, woo ra waati kul kaŋ a ga bisa, a ga zunbu a ra.»

¹¹ Han foo Alyasu kaa koyne, a žigi ka koy kani sooraa hugoo ra.¹² Alyasu nee nga tamoo Gehazi se: «Koy ciya Šunem woyoo din se.» Gehazi n'a cee, a kaa Alyasu do.¹³ Alyasu nee Gehazi se: «Nee woyoo se kaŋ a hanse ka nga boŋ zaa ka kay ir se, macin no ir ga hin k'a tee a se? A mma baa ir ma šelaŋ kokoyoo se wala wongu-izey jineboraa se nga maaganda?» Woyoo n'a zaabi ka nee: «Ay goo baani ra ay jamaa ra.»¹⁴ Alyasu nee: «Macin no ir m'a tee a se?» Gehazi nee: «Aywa, a sii nda ize, kurŋoo mo žen.»¹⁵ Alyasu nee: «Ciya a se.» Gehazi ciya a se, woyoo kaa, a kay hugoo miŋoo ga.¹⁶ Alyasu nee a se: «Yeeši dimmaa woo ga, n'ga duu iz'aru.» Woyoo nee: «Kalaa, kalaa alfagaa, Irkoy bora, masi ni koŋŋaa darga.»¹⁷ Woyoo tee alhaamidu, a na iz'aru hay yeeši dimmaa din da ga nda takaa kaŋ nda Alyasu n'a har a se.

Alyasu na Šunem woyoo iz'aroo kaŋ buu hunandi

¹⁸ Zankaa beeri. Han foo a fatta ka koy nga baabaa do, hegaykey do.¹⁹ A nee nga baabaa se: «Ay boŋoo, ay boŋoo!» Baaboo nee goykey affoo se kaŋ a ma koy nda a ŋaŋoo do.²⁰ Goykaa n'a zaa ka koy nda a ŋaŋoo do, zankaa cindi ŋaŋoo cewey boŋ hala zaarikayaa ra, woo banda ga, a buu.

²¹ Woyoo žigi nda zankaa soorohugoo boŋ, a koy zankaa kanandi Irkoy bora Alyasu daaroo boŋ, a na hugoo miŋoo daabu a ga, a fatta ka koy.²² A na nga kurŋoo cee ka nee a se: «Ay g'a wiri ni ga, ma ni tamey affoo nda farka woyey affoo sanba kate ya ne, hala ay ga zuru ka koy dii Irkoy bora, de ya willi kate.»²³ Nga kurŋoo nee a se: «Macin se n'ga baa ma koy a do hō? Man'ti handu taagaa jingaroo no, man'ti *hunanzamzaaroo no.» Woyoo nee: «Man'ti baffoo no.»²⁴ A na farkaa soolu, a nee nga tamoo se: «Farkaa boy, ir ma koy! Mas'ay ka kay fondaa ra nda man'ti agay k'a har ma ne.»

²⁵ Woyoo koy Irkoy boraa do Karmel tondi hondoo ga. Irkoy boraa g'a honnay nongu mooro ra, a nee nga tamoo Gehazi se: «Šunem woyoo ti woo. ²⁶ Zuru ka koy a kubay, m'a hāa wala a ga saabu, wala nga kurjoo da nda nga zankaa ga saabu.» Gehazi koy, woyoo nee a se: «Baani de.» ²⁷ Za kaŋ woyoo too kate Irkoy boraa jere hondoo boŋ, a na Irkoy boraa cewey dii. Gehazi man woyoo k'a hibi, amma Irkoy boraa nee: «Fay nda a, binoo mm'a maray. Abadantaa mana woo cebe ya ne, a man'a bayrandi ya ne.»

²⁸ Woyoo nee Alyasu se: «Ay koyoo, ya nka iz'aru wiri ni ga wala? Ya na nee ma ne kaŋ mas'ay darga wala?» ²⁹ Alyasu nee Gehazi se: «Ni gamoo haw, m'ay goboo zaa ni kaboo ra, ma koy. Nda n'na boro kubay, mas'a foo, nda boro na ni foo, masi tuuru a se. M'ay goboo daŋ zankaaroo ndumoo ga.» ³⁰ Amma zankaa jaa nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kaŋ ga huna maapoo nda ni hunday maapoo kaŋ ay si ni naŋ kul.» Alyasu tun ka koy a bande.

³¹ Gehazi n'i jin, a na Alyasu goboo daŋ zankaa ndumoo ga. Baffoo mana tee, boro mana maa zankaa jinde, zankaa mana juuti. Gehazi willi ka Alyasu kubay ka alhabar daŋ a ra ka nee: «Zankaa mana tun de.» ³² Waatoo kaŋ Alyasu too hugoo do, a gar zankaa buu, a ga kani nga daaroo boŋ. ³³ A huru hugu-izoo ra, a na ganboo daabu ngi boro hinkaa ga, a na Abadantaa ŋaaray. ³⁴ A žigi daaroo boŋ ka nga boŋ šerre zankaa ga, a na nga mijoo daŋ mijoo ga, ka nga moyey daŋ moyey ga, ka nga kabey daŋ kabey ga. A cindi a ga gunguma zankaa ga, zankaa hamoo šintin ka koron. ³⁵ Woo banda ga, Alyasu tun ka dira hugoo gandoo kul bande jina a žigi ka yee ka gunguma zankaa ga. Zankaa tiššaw hala cee iyeye, a na nga moyey feeri. ³⁶ Alyasu ciya Gehazi se ka nee a se kaŋ a ma koy ciya Šunem woyoo se. Gehazi ciya a se, a huru Alyasu do. Alyasu nee a se: «Ni izoo zaa.» ³⁷ Woyoo kaa, a kaŋ Alyasu cewey cire, a na nga kanjey sonbu laboo ra a jine ka nga iz'aroo zaa ka fatta ka koy.

Alyasu na ŋaahayaa henanandi

³⁸ Waati tee kaŋ Alyasu willi Gilgal koyraa ra. Ka gar heray tee gandaa ra. Annabey kondaa borey kaa ka marga Alyasu jine. Alyasu nee nga tamoo se: «Kusu beeroo deke, ma ŋaayan hina annabey kondaa borey se.»

³⁹ Annabey affoo fatta ka koy hawsaa ra ka dumari-izeyaŋ ceeci, a kaŋ ganji *alanebnaa ga, a zaa izey ra ka nga kaayoo too. Waatoo kaŋ a too hugey, a n'i dunbu-dunbu k'i daŋ kusoo ra kaŋ dekadandi, ka gar boro kul si bay haya kaŋ no. ⁴⁰ Waatoo kaŋ i taasa borey se, za i n'a taba, nga no i kaati ka nee: «Ya Irkoy boraa, woo ga boro wii.» I mana hin k'a ŋaa. ⁴¹ Alyasu nee: «Wa kate ya ne farin.» I kate nda a. A n'a daŋ kusoo ra. A nee i se kaŋ i ma taasa ka borey noo i ma ŋaa. Kaŋ woo tee, ŋaayanoo mana haya hasara boro kul se koyne.

Alyasu na boro zangu (100) ŋandi

⁴² Han foo aru foo kaa ka hun Bal-Šališa koyraa ra. A kate nga faaroo ize jina-jinawey k'i noo Irkoy boraa se: *orž takula waranka (20), nda taasu taaga saaku. Alyasu nee: «I noo jamaa se i ma ŋaa.» ⁴³ Nga tamoo n'a zaabi ka nee: «Taka foo nda ay ga hin ka takulawey wey zamna boro zangu (100) se?» Alyasu nee: «I noo i se i ma ŋaa, zama hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: «I ga ŋaa hala i ma cindoo naŋ.» ⁴⁴ Tamoo n'i noo takulawey. I ŋaa hala i na cindoo naŋ, ka sawa nda šennoo kaŋ Abadantaa n'a har.

Alyasu na Namaŋ jiraa benandi a ga

5¹ Siiri gandaa kokoyoo wongu-izey jineboraa maanoo ti Namaŋ. Boro beeri no nga koyoo se, a ga hanse k'a beerandi, zama Namaŋ ka kate Abadantaa ma Siiri borey ma zaame. Wongaari no, amma *jiraykoyni no. ² Han foo, Siiri borey fatta ka koy koma, i kaŋ Izirayel gandaa nongu ga, i na woy soogo foo dii ka koy nda a. Woy soogaa woo tee goykaw-ize Namaŋ wandoo se. ³ Han foo woy soogaa nee woy beeroo se: «He! Nda a gar ay koyoo nka koy annaboo do kaŋ goo *Samar koymaa ra, a ga nga jiraa benandi a ga.»

⁴ Namaŋ koy nga koyoo do ka ůennoo har a se kaŋ woy soogaa kaŋ hun Izirayel gandaa ra n'a har. ⁵ Siiri kokoyoo nee Namaŋ se: «Aywa, tun ka koy. Ay ga ni noo bataga Izirayel kokoyoo se.» Waatoo kaŋ Namaŋ ga koy, a na nzorfu kaaray kilo zangu hinza (300) cine zaa nga bande, nda wura kilo woydu (60), nda jingar darbay woy (10). ⁶ A koy nda batagaa k'a noo Izirayel kokoyoo se. Siiri kokoyoo nka nee batagaa ra: «Agay ka batagaa woo hantum k'a noo ay tamoo se kaŋ ti Namaŋ, a ma koy a noo ma ne, hala ma nga jiraa noo baani.» ⁷ Waatoo kaŋ Izirayel kokoyoo na batagaa caw, a na nga darbay kottu, a nee: «Agay ti Irkoy kaŋ ga boro wii wala k'a hunandi, kaŋ se a ga boro sanba ay do ka nee kaŋ ya bora jiraa noo baani? War ma bay kaŋ wongu no a ga ceeci ay ga.»

⁸ Waatoo kaŋ Irkoy bora Alyasu maa kaŋ Izirayel kokoyoo na nga darbay kottu, a daŋ i ma nee kokoyoo se: «Macin se n'ga ni darbay kottu? Ay g'a wiri ni ga, naŋ a ma kaa ay do, a ga kaa ka dii kaŋ annabi goo Izirayel gandaa ra.»

⁹ Namaŋ kaa nda nga baryey nda nga bari torkaa ka kay Alyasu hugoo minoo ga. ¹⁰ Alyasu na boro foo sanba a do ka nee a se kaŋ a ma koy miti cee iyye Źurdeŋ isaa ra, a ga duu baani, a ga henan. ¹¹ Waatoo kaŋ Namaŋ maa ůennoo woo, a futu, a koy, a ga nee: «Ya mma hongu kaŋ nga hunday ga fatta ka kaa ay do, ka nga Koyoo Abadantaa maanoo cee ay ga, ka nga kaboo zinji-zinji doroo ga, ka jiraa noo baani.

¹² Adiůi Damas koymaa isawey kaŋ ti Abana nda Parpar nka mana baa Izirayel harey kul wala? Ya nka si hin ka koy jumay i ra ka henan? A na nga dumaa bere ka koy nda bineŋaayan.» ¹³ Amma nga tamey too a do ka nee a se: «Ay baabaa, nda a gar annaboo nka nee kaŋ ma haya ůenda tee, ni nka s'a tee wala? Soko nda a nee ma ne hinne kaŋ ma koy jumay, n'ga henan.» ¹⁴ Woo ra Namaŋ doo ka koy miti cee iyye Źurdeŋ isaa haroo ra ka hayaa tee kaŋ Irkoy bora n'a har. Kaŋ a na woo tee, a duu baani, gaahamoo tee ma nee zanka gaaham, a henan. ¹⁵ Namaŋ nda nga hangakey kul willi ka koy Irkoy bora do. Waatoo kaŋ a too, a kay annaboo jine ka nee a se: «Sohō ay bay kaŋ aduŋa kul ra Koy sii no nda man'ti Izirayel Koyoo. Aywa sohō, suuri ma hayaa dii kaŋ agay, ni tamoo g'a noo ma ne.» ¹⁶ Alyasu n'a zaabi ka nee: «Ay ga ůee nda Abadantaa kaŋ ga huna, kaŋ se ay ga goy maanoo, ay si haya kul taa.» Namaŋ n'a suurandi, amma a mana yadda.

¹⁷ Namaŋ nee: «Nda ni wanji, adiůi ay g'a wiri ni ga, ya duu ni gandaa laboo ra haya kaŋ ga too lanbaana fadda hinka jeeje, zama ay si yee ka *sargari kukurante, wala sargari kaa koy kul se nda man'ti Abadantaa. ¹⁸ Amma yala Abadantaa ma haya foo yaafa agay nga tamoo se kaŋ ti: waati kul kaŋ ay koyoo, ay kokoyoo ga huru nga koyoo Rimon hugoo ra ka sujudu, a si dibi kala ay kaboo ga, woo ra agay mo ga sujudu a se. Nda ay koy sujudu Rimon hugoo ra, yala Abadantaa ma agay, ni tamoo yaafa.» ¹⁹ Alyasu nee a se: «Koy nda baani.»

Gehazi zanbaroo

Woo ga, Namaŋ koy. A mana hanse ka mooru ²⁰ kaŋ Alyasu, Irkoy bora tamoo kaŋ ti Gehazi nee nga boŋ se: «Nga ne, Siiri bora Namaŋ hayaa kul kaŋ a kate a, ay koyoo n'i kul naŋ a kone, a mana yadda ka haya kul dii a ga. Ay ga ůee nda

Abadantaa kaŋ ga huna maapoo, ay ga zuru a bande ka duu a ga haya.»²¹ Gehazi na Namaŋ gaarandi. Namaŋ g'a honnay a goo ma kaa, a sar ka hun nga bari torkaa ra ka koy a kubay. A nee a se: «Baani?»²² Gehazi nee: «Baani de. Ay koyoo k'ay donto ya kaa ka nee ma ne kaŋ annabey ra soogo hinka hun Efrayim tondi hondey ra ka kaa nga do, a nee kaŋ ma nga noo i se nzorfu kaaray kilo waranza (30), nda jingar darbay hinka.»²³ Namaŋ nee: «Suuri ma nzorfu kaaray kilo woydu (60) taa.» A n'a gaabi a m'i zaa, Namaŋ na nzorfu kaaray kilo woydu (60) daŋ foolo foo-foo hinka ra k'i noo a se, nda jingar darbay hinka kaŋ a n'i noo nga tam hinka se i m'i zaa ka koy Gehazi bande.²⁴ Gehazi koy, waatoo kaŋ a too hondoo do, a na hayey taa tamey kone k'i jisi hugoo ra. Woo banda ga, a nee tamey se kaŋ i ma yee, i willi.²⁵ Gehazi koy nga koyoo Alyasu do. Alyasu nee a se: «Gehazi, man ra ni hun?» Gehazi nee: «Ni tamoo mana koy nongu kul ra.»²⁶ Amma Alyasu nee a se: «Waatoo kaŋ aroo zunbu ka hun nga torkaa ga ka ni kubay, ni mma nee kaŋ ay hundoo nka si dii ni wala? Sohō da ti nzorfu kaaray diiyan waati, wala darbay, wala zaytūnaa, wala *alanebnaa, wala adabba buuna, wala adabba beeri, wala tamyāŋ nda koŋŋayaŋ wala?»²⁷ Aywa, Namaŋ *jiraa ga bere ni nda ni hayroo ga hala abada.»

Gehazi hun Alyasu do, jiray n'a dii, gaahamoo kul bere ka kaaray sanda waa.

Alyasu na daaši guuroo doyandi hari boŋ

6¹ Han foo annabey kondaa borey nee Alyasu se: «Nongoo kaŋ ra ir nda ni ga cere kubay ka marga ga šiita ir se. ²Naŋ ir ma koy Žurdeŋ isaa mijoo ga, boro foo kul ma garbundu foo zaa, ir ma nongu cin kaŋ ra ir ga marga.» Alyasu nee: «Wa koy.» ³Amma annabey affoo nee: «Suuri, ni nda ni tamey ma koy cere bande.» A nee: «Ay ga koy war bande.» ⁴A koy i bande. Kaŋ i too Žurdeŋ isaa do, i na tuuriyaŋ dunbu.

⁵Boro foo goo ma bundu dunbu kaŋ nga daašoo guuroo kaŋ haroo ra. A kaati ka nee: «He alfagaa! Woo ti goy, ya nka daašoo woo hii.» ⁶Irkoy bora nee a se: «Man ra a kaŋ?» A na nongoo cebe a se. Alyasu na bundu foo dunbu k'a warra nongoo ra, a na daaši guuroo doyandi hari boŋ. ⁷Woo banda ga, Alyasu nee a se kaŋ a m'a zaa. Aroo na kaboo šerre k'a taa.

Siiri borey ceeci ka Alyasu dii

⁸Waati kaŋ Siiri kokoyoo ga Izirayel wongu, a ga nga borey hāa nda ngi lakkaloo, a ga nee i se: «Ay g'ay kaloo gorandi nongu filaana ra.» ⁹Amma Irkoy bora daŋ i ma nee Izirayel kokoyoo se: «Hawgay, war masi bisa nda nongoo din here, zama Siiri borey ga doo no din.» ¹⁰Woo ga, Izirayel kokoyoo na dontokawyaŋ sanba nongoo kaŋ Irkoy bora n'a har ra i ma tugu ka nongoo monno. Woo teendi man'ti cee foo, man'ti cee hinka. ¹¹Siiri kokoyoo alhuzun hayaa woo ra. A na nga borey cee ka nee i se: «War s'ay bayrandi bora kaŋ goo ir ra kaŋ ga goy Izirayel kokoyoo se?» ¹²Boro foo i ra nee: «Kalaa, kokoyoo, boro kul si goy a se. Annabi Alyasu kaŋ goo Izirayel no ma ba ni šenney kaŋ n'g'i har ni kanihugoo ra har Izirayel kokoyoo se.» ¹³Kokoyoo nee: «Wa koy a guna nongu kaŋ ra a goo, ay ga boro sanba k'a dii.» Dontokey koy, i willi kate ka nee kokoyoo se kaŋ Alyasu goo Dotaŋ koyraa ra. ¹⁴Kokoyoo na wongu-ize boobo sanba nda bariyaŋ nda bari torkayaŋ. I too cijin here, i na koyraa windi k'a daŋ game. ¹⁵Irkoy bora tamoo biya ka tun ka fatta taray. A dii wongu-ize jamaa kaŋ na koyraa windi k'a daŋ game nda bariyaŋ, nda bari torkayaŋ. Tamoo koy nee Alyasu se: «Ay koyoo, cin no ir g'a tee?» ¹⁶Alyasu n'a zaabi ka nee: «Masi hunbur, zama borey kaŋ goo ir bande boobo nda ngi borey.» ¹⁷Alyasu na Irkoy ŋaaray ka nee: «Ay g'a wiri ni ga, Abadantaa, moŋey feeri hala a ma dii.» Abadantaa na tamoo moŋey feeri, a dii kaŋ tondi hondoo ga too met nda bariyaŋ kaŋ teendi nda nuune, nda bari torkayaŋ kaŋ teendi nda nuune kaŋ ga Alyasu windi k'a daŋ game.

¹⁸Siiri borey koy Alyasu do. Alyasu na Abadantaa ŋaaray ka nee: «Ay g'a wiri ni ga, Abadantaa, ma jamaa woo kar nda danawtaray.» Abadantaa n'i kar nda danawtaray sanda takaa kaŋ nda Alyasu n'a har. ¹⁹Alyasu nee i se: «Man'ti fondaati woo, man'ti koyraa ti woo kaŋ war g'a ceeci. Wa hanga agay, ay ga war ka koy bora do kaŋ war g'a ceeci.» A n'i ka koy *Samari koyraa ra. ²⁰Waatoo kaŋ i huru Samari, Alyasu nee: «Abadantaa, borey wey moŋey feeri hala i ma dii.» Abadantaa na moŋey feeri, de i dii kaŋ ngi sii kala Samari gundoo ra.

²¹Waatoo kaŋ Izirayel kokoyoo dii ey, a nee Alyasu se: «Baaba, y'i kar k'i wii wala?» ²²A zaabi ka nee: «Mas'i wii! Nda ni koy wongu nda ni takuba, wala nda ni biraa, borey kaŋ n'n'i dii i ga huna ka kate ey, n'g'i wii wala? ŋaayan nda haŋyan daŋ i jine i ma ŋaa, i ma haŋ, nga banda ga, i ma willi ngi koyoo do.» ²³Izirayel kokoyoo na ŋaayan beeri tee i se, i ŋaa, i haŋ, nga banda ga, a n'i naŋ i ma koy. I koy ngi koyoo do. Woo ga, komakaw jamawey kaŋ ti Siiri boro mana yee ka kaa Izirayel gandaa ra koyne.

Heray tee Samari koyraa ra

²⁴ Alwaati tana ra, Ben-Hadad, Siiri kokoyoo na nga wongu-izey kul marga ka kaa ka *Samari windi k'a daŋ game k'a dii. ²⁵ Siiri borey gay i ga Samari dii, woo tee addalil kaŋ ra heray beeri tee Samari ra, hala nongu kaŋ ra farka boŋoo, affoo hayoo tee nzorfu kaaray tamma boŋ woyyaaha (80), tuuzun wiri kilo jere hayoo tee nzorfu kaaray tamma boŋ guu.

²⁶ Waati foo Izirayel kokoyoo goo ma bisa cetaa boŋ, woy foo kaati a ga ka nee: «He ay koyoo, ay kokoyoo, ay faaba.» ²⁷ Kokoyoo nee a se: «Nda Abadantaa mana ni faaba, takaa foo nda ay ga ni faaba? Attam sii no, *alaneb hari sii no.» ²⁸ Kokoyoo yee koyne ka nee a se: «Macin ka duu ni?» Woyoo nee: «Woyoo woo ka nee ya ne kaŋ ya kate ay iz'aroo ir m'a ŋaa, suba ir ga nga wanoo ŋaa. ²⁹ Ir n'ay izoo hina k'a ŋaa. Subaa ra, ay nee a se kaŋ a ma kate nga izoo ir m'a ŋaa, a na nga izoo tugu.»

³⁰ Waatoo kaŋ kokoyoo maa woyoo ŋennoo, a na nga bankaarawey kottu. A goo cetaa boŋ, jamaa ga dii kaŋ saaku kasa darbay goo jindoo ra nga kokoy darbay cire. ³¹ Kokoyoo nee: «Irkoy ma goy goy ay ga ka tonton a ga, nda Šafat iz'aroo Alyasu boŋoo cindi jindoo ga hō.»

Alyasu na heraa benyanoo har

³² Alwaatoo woo gar kaŋ Alyasu goo nga do, boro beerey goo ma goro jeroo ga. Izirayel kokoyoo na boro sanba a ma koy Alyasu do nga jine. Amma za dontokaa mana too kate no din, Alyasu nee boro beerey se: «Wa guna, boro wiikaa ka boro sanba i m'ay jindoo kaa. Nda dontokaa too kate ne ra, war ma hugoo mijoo daabu, a masi huru. War nka si maa nga koyoo cee jindey se dumaa ga?» ³³ Alyasu mma goo ma ŋelaŋ kaŋ kokoyoo dontokaa kaa a do ka nee a se kaŋ kokoyoo nee: «Bonaa woo mana hun kala Abadantaa do, taka foo nda ay ga hin k'ay jitoo daŋ Abadantaa ra?»

7¹ Alyasu nee: «Wa hañajer Abadantaa šennoo se. Hayaa ne kañ Abadantaa n'a har, a nee: «Suba, alwaatoo woo da cine ga, farin kilo woy (10) hayoo ga tee nzorfu kaaray tamma foo hinne. *Orž kilo waranka (20) mo hayoo ga tee nzorfu kaaray tamma foo hinne *Samari koyraa mijnoo ga.»² Sooje jalakoynoo kañ goo kokoyoo bande waati kul na Irkoy bora zaabi ka nee: «Ba nda Abadantaa na funeetaryaŋ kaa beenaa ra, woo ga hin ka tee wala?» Alyasu zaabi ka nee: «N'ga dii a nda ni moñey, amma n'si ŋaa a ra.»

Siiri borey zuru ka ngi kaloo nañ

³ Alwaatoo woo gar kañ aru *jiraykoyne taaci goo koyraa mijnoo jeroo ga, i nee cere se: «Macin se ir ga goro ne ka buuyan batu? ⁴ Nda ir nee kañ ir ga huru koyraa ra, ir ga buu, zama ŋaayan sii no din, nda ir cindi ne ra mo, ir ga buu. Nda woo no, ir ma koy Siiri borey do k'ir boñ noo i se cee foo. Nda i n'ir nañ ir ma huna, ir ga huna, nda i n'ir wii mo, a ben.»⁵ I tun almaaroo ra ka koy Siiri borey kaloo do. Waatoo kañ i too Siiri borey kaloo mijnoo ga, i gar boro kul sii no.

⁶ Abadantaa ka bari torkayañ jindey, nda bari kaarukaw, nda wongu-ize jama beeri jindey dañ Siiri borey hañaway ra ngi kaloo ra. Woo ga, Siiri borey nee cere se: «Wa guna, Izirayel kokoyoo nka Heti borey kokoyey, nda Misira kokoyey, ngi nda ngi wongu-ize jamawey cee k'i bana i ma kaa ir ga.»⁷ Woo ga, i tun ka zuru almaaroo ra, ka ngi kaloo nañ, ka hayey kul nañ ngi takaa ga, i koy ka ngi hukkumey, nda ngi baryey, nda ngi farkey kul nañ ka zuru ka ngi hundey ceeci.

⁸ Waatoo kañ jiraykoyney din too kaloo mijnoo ga, i huru hukkum foo ra, i ŋaa i hañ, i na nzorfu kaaray, nda wura, nda bankaarayyañ zaa ka koy i tugu. I yee ka kaa, i huru hukkum tana ra, no din mo ra i na jinayyañ zaa, i koy i tugu.

Siiri borey zuruayanoo harandi Izirayel kokoyoo se

⁹ Woo banda, *jiraykoyney nee cere se: «Woo kañ ir goo m'a tee si boori. Alhabar boryo goo ir kone hō kañ ir ga hima k'a har. Nda ir dangay ka batu hala suba subbaahi k'a har, ir ga duu zukandiyen. Sohō ir ma huru koyraa ra ka koy šennoo har kokoyoo hugoo se.»¹⁰ I koy koyraa mijnoo lakkalkey cee ka nee i se: «Ir fatta ka koy Siiri borey kaloo ra, ir gar kañ boro kul sii no, n'si maa boro kul jinde. Baryey nda farkey hinne bara no i ga hawa, hukkumey goo ngi takaa ga.»¹¹ Koyraa mijnoo lakkalkey na boro cee a ma koy alhabaroo har kokoyoo hugoo ra.

¹² Kañ kokoyoo maa šennoo, a tun cijinoo ra, a nee nga borey se: «Wa nañ ya hayaa har war se kañ Siiri borey goo m'a tee ir se. I ga bay kañ heray goo ir do, woo se i hun ngi kaloo ra ka koy tugu hawsaa ra ka nee kañ waati kañ ir fatta ka hun koyraa ra, i g'ir dii kabe nda kabe, i ga huru koyraa ra.»¹³ Kokoyoo borey ra, boro foo nee kokoyoo se: «Baryey kañ cindi ra, ir ma bari guu nda boro guu donto ka koy guna haya kañ goo no. Nda i koy, haya kul mana hasara ir se. Woo kañ duu Izirayel borey, nga da no ma duu ngi da, zama alfayda mana cindi i ra. Ir m'i nañ i ma koy guna haya kañ goo no.»¹⁴ I na bari torka hinka nda bariyañ zaa, kokoyoo na borey sanba Siiri borey wongu-izey kaloo here, i ma koy guna haya kañ goo no.¹⁵ I hanga ngi ceebandawey hala Žurdeñ isaa ga. I dii kañ fondaa kul ga too nda bankaaray nda jinawey kañ Siiri borey n'i fur cahā-cahāyanoo ra. Dontokey willi kate ka deede kokoyoo se.

¹⁶ Dogoo din da, *Samari jamaa fatta ka koy Siiri borey kaloo hayey haabu. Alwaatoo woo, farin kilo woy (10) hayoo tee nzorfu kaaray tamma foo hinne. *Orž kilo waranka (20) mo hayoo tee nzorfu kaaray tamma foo hinne ka sawa nda Abadantaa šennoo.¹⁷ Sooje jalakoynoo kañ goo kokoyoo bande waati kul, kokoyoo n'a dañ koyraa mijnoo ga a m'a hawgay. Jamaa wahayanoo ra i n'a motti koyraa

mijoo ga hala a buu, sanda ŝennoo kaŋ Irkoy bora a n'a har waatoo kaŋ kokoyoo koo a do.

¹⁸ Waatoo ti woo kaŋ Irkoy bora a bay k'a har kokoyoo se ka nee: «Farin kilo woy (10) hayoo ga tee nzorfu kaaray tamma foo hinne. Orž kilo waranka (20) mo hayoo ga tee nzorfu kaaray tamma foo hinne, suba alwaatoo woo cine ga, Samari koyraa mijoo ga.»^c ¹⁹ Amma sooje jalakoynoo kaŋ goo kokoyoo bande waati kul na Irkoy bora a zaabi ka nee: «Ba nda Abadantaa na funeetaryan kaa beenaa ra, woo ga hin ka tee wala?» Alyasu n'a zaabi ka nee: «N'ga dii a nda ni moŋey, amma n'si ŋaa a ra.»^d ²⁰ Woo kaŋ a n'a har ka tee a ga: jamaa wahayanoo ra i n'a motti koyraa mijoo ga hala a buu.

^c7.18 Sorro 1na.

^d7.19 Sorro 2to.

Kokoyoo ciiti Šunem woyoo se

8¹ Han foo, Alyasu nee woyoo kaŋ a bay ka nga izoo hunandi se: «Tun ka koy nongu tana ra, ni nda ni hugoo borey. Nongu kaŋ war duu a, war ma waati tee a ra, zama Abadantaa ga heray tee gandaa ra. Heray ga tee jiiri iyye.»² Šennoo kaŋ Irkoy boraa bay k'a har, woyoo na haŋajer a se k'a tee nda takaa din da. Nga nda nga hugoo borey tun ka koy waati tee Filisti borey gandaa ra hala jiiri iyye.³ Jiiri iyyaa banda ga, woyoo willi ka hun Filisti borey gandaa ra ka kaa ka goro nga gandaa ra. A koy kokoyoo do k'a ŋaaray a ga a ma naŋ nga hugoo nda nga faaroo ma willi nga ga.

⁴ A sawa nda kaŋ kokoyoo nda Gehazi kaŋ ti Irkoy boraa tamoo goo ma ŋelaŋ, Kokoyoo mma goo ma nee Gehazi se: «Suuri, haya beerey kul kaŋ Alyasu n'i tee deede ya ne.»⁵ Waatoo kaŋ Gehazi goo ma filla a se takaa kaŋ nda Alyasu na bukaw tunandi, woyoo kaŋ Alyasu na nga iz'aroo hunandi kaa kokoyoo do k'a ŋaaray nga hugoo nda nga faaroo ma willi nga ga. Gehazi nee kokoyoo se: «Ay koyoo, ay kokoyoo, woyoo hunday ne ti woo, izoo kaŋ Alyasu n'a hunandi mo ne.»

⁶ Kokoyoo na woyoo hãa. Woyoo n'a deede a se. Kokoyoo na nga goykaw beeri foo daŋ woyoo bande kaŋ a ma koy haya kul kaŋ ti woyoo wane yeeti woyoo se. Albaha kul kaŋ duwandi faaroo ra za woyoo koy hala hõ mo ma yeetandi a se.

Hazayel na annabi Alyasu kubay

⁷ Han foo Alyasu koy Damas koyraa ra. Waatoo woo gar Ben-Hadad, Siiri kokoyoo ga wirci. Boroyaŋ n'a noo alhabar ka nee: «Irkoy boraa kaa ne ra.»⁸ Siiri kokoyoo nee Hazayel se: «Haya zaa, ma koy a tee gomni Irkoy boraa se. Ma nee a se kaŋ a ma Abadantaa ibaayoo ceeci wala ay ga tun wircoo woo ra.»

⁹ Hazayel koy Alyasu do, a na haya zaa Damas koyraa haya henney kul ra ka koy Alyasu gomni nda ey. A na jinawey kul jeeje yoo woytaaci (40) ga. Kaŋ a too, a kay Alyasu jine ka nee a se: «Ni zankaa Ben-Hadad kaŋ ti Siiri kokoyoo k'ay sanba ya kaa ni do ka ni hãa wala nga ga tun wircoo ra kaŋ ra nga goo.»¹⁰ Alyasu n'a zaabi ka nee: «Koy nee a se kaŋ ŝikka sii a ga tun wircoo ra. Amma nda cimi, Abadantaa nka cebe ya ne kaŋ a ga buu.»

¹¹ Dogoo din da, Irkoy boraa moyey kanji nongu foo, ndumoo si ŋuuti, woo banda ga, a hẽe.¹² Hazayel nee a se: «Macin se agay alfagaa ga hẽe?» Alyasu n'a zaabi ka nee: «Ay ga hẽe, zama goy futaa kaŋ n'ga kaa k'a tee Izirayel borey se no ay ga dii a. N'ga nuune daŋ ngi koyrawey kaŋ kuubandi nda cete ra, n'ga ngi aru soogey wii nda takuba, ka zankey motti, ka woy alhaamidukoyney gundey kottu.»¹³ Hazayel nee: «Agay, ni tamoo ti may kaŋ ga haya beerey wey cine tee? Ay man'ti baffoo nda man'ti hanši.» Alyasu nee: «Abadantaa ka cebe ya ne kaŋ ni no ma kaa ka tee Siiri gandaa kokoyoo.»

¹⁴ Hazayel hun Alyasu do ka koy nga koyoo do. Nga koyoo n'a hãa ka nee: «Macin no Alyasu n'a har ma ne?» A zaabi ka nee: «A bayrandi ya ne kaŋ ŝikka sii a ra n'ga tun wircoo ra.»¹⁵ Nga subaa ra, Hazayel na gumtaafe foo zaa k'a sufa hari ra k'a gum kokoyoo ndumoo ga k'a hewguba, a buu. Hazayel tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kaŋ Žoram ga Žuda laama

(Taaŋikey 2to 21.2–20)

¹⁶ Akab iz'aroo Žoram laamaa jiiri guwantoo ra Izirayel boŋ, ka gar Žozafat ga tee Žuda gandaa se kokoy, Žoram, Žozafat iz'aroo tee Žuda se kokoy.¹⁷ Jiiri waranza cindi hinka (32) bara a se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri yaaha tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem.¹⁸ A hanga Izirayel kokoyey fonda, sanda takaa kaŋ Akab hugoo n'a tee, zama Akab ize woy no a hiji a, a na goy futu tee

Abadantaa jine. ¹⁹ Amma Abadantaa mana yadda ka Žuda halaci, nga tamoo Dawda maaganda, zama a nka allaahidu zaa Dawda se kaŋ nga ga naŋ nga hayroo boro ma cindi kokoytaraa ra waati kul.

²⁰ Žoram kokoytaraa waatoo ra, Edom borey ture, i na kokoy gorandi ngi boŋ se ka nee kaŋ ngi si goro Žuda hinoo cire koyne. ²¹ Žoram nda nga bari torkawey kul koy Sayir koyraa ra. Cijin here a tun ka kaŋ Edom borey ga k'i wongu, Edom borey na Žoram nda nga bari torka boŋkoyney kuubi k'i daŋ game. Amma Žoram wongu-izey zuru ka koy ngi do. ²² Za woo ga, Edom borey ture ka hun Žuda hinoo cire hala hō. Waati follokaa din ra Libna koyraa mo ture.

²³ Žoram teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra. ²⁴ Woo banda ga, Žoram koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura nga hayragey jere Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Akaziya tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kaŋ Akaziya ga Žuda laama

(Taarikey 2to 22.1–6)

²⁵ Akab iz'aroo Žoram laamaa jiiri woy cindi hinkantoo (12to) ra Izirayel boŋ, Žoram iz'aroo Akaziya tee Žuda gandaa se kokoy. ²⁶ Jiiri waranka cindi hinka (22) bara Akaziya se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri foo tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Jlaŋoo maapoo ti Atali, Izirayel kokoyoo Omri haama no. ²⁷ Akaziya hanga Akab hugoo borey dira takaa bande. A na goy futu tee Abadantaa jine sanda Akab hugoo borey kaŋ ra a koy hiiji.

²⁸ Nga nda Akab iz'aroo Žoram koy Siiri kokoyoo Hazayel wongu Ramot kaŋ goo Galad gandaa ra. Siiri borey na Žoram maray. ²⁹ Kokoyoo Žoram willi kate Žizreyel ka nongey safar kaŋ Siiri borey n'i maray a ra Rama koyraa ra waatoo kaŋ a ga Hazayel Siiri kokoyoo tangam. Žuda kokoyoo Akaziya kaŋ ti Žoram iz'aroo koy Akab iz'aroo Žoram guna Žizreyel nga wircoo waati.

Žehu goro kokoytaraa ra

9¹Han foo annabi Alyasu ciya annabey kondaa borey affoo se ka nee a se: «Ni gamoo haw, ma jii kulbaa woo zaa, ma koy Ramot koyraa ra kaŋ goo Galad gandaa ra. ²Nda ni too no din, ma Žehu dogoo ceeci, baaboo ti Žozafat, kaagoo ti Nimši. A cee ka hun nga borey ra ka koy nda a hugu ra, ni nda nga hinne. ³Ma jii kulbaa zaa, ma jiyoo doori boŋoo ga ka nee a se kaŋ hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, Abadantaa nee: «Ay ga ni yon ma tee Izirayel se kokoy.» Woo banda ga, ma hugoo mijoo feeri ka cahā ka zuru ka hun no din.»

⁴Zankaaroo kaŋ ti annabi soogaa koy Ramot kaŋ goo Galad gandaa ra. ⁵Waattoo kaŋ a too no din, a gar kaŋ wongu-izey jineborey goo ma goro. Annabi soogaa nee: «Boŋkoynoo, ay goo nda ma ne šenni.» Žehu nee: «Ir kul ra, may ga ni goo?» A nee: «Ni hunday, boŋkoynoo.»

⁶Žehu tun ka huru hugoo ra nda a. Annaboo na jii doori boŋoo ga ka nee a se: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Ay ga ni yon ka ni tee Abadantaa jamaa Izirayel kokoyoo. ⁷N'ga ni koyoo Akab hugoo borey kul halaci, woo ra ay tam annabey kaŋ Žezabel n'i wii nda Abadantaa tamey kul kaŋ a n'i wii, ay g'i kul wiiyanoo alhakoo kaa a ra. ⁸Akab hugoo kul ga kaa ka halaci. Aru kul kaŋ ti Akab boro, a ma tee tam wala borcin, ay g'i kul kaa Izirayel ra. ⁹Hayaa kaŋ ay n'a tee Nebat iz'aroo Žeroboham hugoo ga, nda Ahiya iz'aroo Bayeša hugoo ga, nga dumoo no ay g'a tee Akab hugoo ga. ¹⁰Hanšey ga kaa ka Žezabel hamoo ŋaa Žizireyel faaroo ra. Ba boro si duwandi k'a fiji.» Kaŋ annaboo na woo har ka ben, a na hugoo mijoo feeri ka zuru ka koy.

¹¹Waattoo kaŋ Žehu koy nga koyoo borey cindey do, i n'a hāa ka nee: «Baani? Macin se hollokomoo woo kaa ni do?» Žehu n'i zaabi ka nee: «War hunday ga boraa woo dumoo nda nga šenney bay.» ¹²Amma i nee Žehu se: «Taari no, hayaa har ir se kaŋ tee.» Žehu nee: «Aywa, hayaa kaŋ a n'a har ya ne ti, a nee: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, Abadantaa nee: «Ay ga ni yon ka ni tee Izirayel se kokoy.»»

¹³Woo ga, Žehu nka woo har hinne, i kul cahā ka ngi darbawey kaa k'i daŋ Žehu cewey cire tintimoo ga. Woo banda ga, i na hilli hēenandi ka kaati ka nee: «Žehu ti kokoy!»

Žehu hawandifutay Žoram, Izirayel kokoyoo ga

¹⁴Žozafat iz'aroo Žehu, Nimši haamaa hawandifutay Žoram ga. Woo gar, Žoram nda Izirayel wongu-izey kul ga Ramot koyraa lakkal kaŋ goo Galad gandaa ra, Siiri borey kokoyoo Hazayel maaganda. ¹⁵Amma kokoyoo Žoram willi kate Žizireyel ka nongey safar kaŋ Siiri borey n'i maray waattoo kaŋ a ga Siiri kokoyoo Hazayel tangam. Žehu nee nga cerey cindey se: «Nda war ga baa war m'ay faaba, war boro kul masi fatta koyraa ra ka koy Žizireyel ka hayaa har kaŋ tee.»

¹⁶Woo banda ga, Žehu huru nga bari torkaa ra ka koy Žizireyel, zama Žoram goo no din a ga kani. Žuda kokoyoo Akaziya mo kaa ka Žoram guna. ¹⁷Žizireyel koyraa lakkalkaa kaŋ goo soorohugu kukoo boŋ ga dii Žehu kaŋ goo ma kaa nda jamaa, a nee: «Ay ga dii jama.» Žoram nee a se: «Bari kaarukaw donto a ma koy a kubay k'a hāa wala baani.» ¹⁸Bari kaarukaa koy Žehu kubay, a nee a se: «Kokoyoo nee kaŋ wala baani no wala?» Žehu nee a se: «Ni baa foo? Kaa ka hanga ay bande.» Koyraa lakkalkaa bayrandi kaŋ dontokaa koy hala i do, a sii ma willi kate.

¹⁹Žoram daŋ kaŋ bari kaarukaw tana ma koy. Nga mo koy i do ka nee i se: «Kokoyoo nee kaŋ wala baani no wala?» Žehu nee nga mo se: «Ni baa foo? Kaa ka hanga ay bande.» ²⁰Koyraa lakkalkaa yee koyne ka bayrandi kaŋ dontokaa woo mo koy hala i do, a sii ma willi kate. Ngii boŋkoynoo ga torka zurandi ni mma nee Nimši haamaa Žehu, zama a mm'a zurandi ni mma nee hollokom.

²¹ Žoram nee: «W'ay torkaa soolu.» I na nga torkaa soolu. Izirayel kokoyoo Žoram nda Žuda kokoyoo Akaziya, i kul fatta nda ngi torkawey ka koy Žehu kubay. I koy a gar Žizireyel bora Nabet faaroo ra.

Žehu na Žoram, Izirayel kokoyoo wii

²² Za kaŋ Žoram dii Žehu, a nee a se: «Žehu, baani?» Žehu nee a se: «Taka foo baani? Baani sii no, kullihinne ni ŋaa Žezabel ga izefututaray^e nda cerkawtaray boobo tee.» ²³ Žoram willi, a zuru, a nee Akaziya se: «Akaziya, hawgay, zambayan no!»

²⁴ Žehu na nga biraa zaa ka Žoram kar jesej game, biraw-izoo fatta nda binoo here, Žoram daaru ganda nga bari torkaa ra. ²⁵ Žehu nee sooje jalakoynoo kaŋ g'a lakkal kaŋ ti Bidkar se: «Bukaa zaa, ma koy a warra Žizireyel bora Nabet faaroo ra, zama n'ga hongu waatoo kaŋ agay nda ni goo torkaa ra nga baabaa Akab bande, Abadantaa nka ūe laŋ a ga ka nee: ²⁶ «Bi ay dii Nabet nda nga iz'aroo kuroo kaŋ n'n'a mun, nga cine no ay g'a tee ni mo se faari follokkaa woo da ra. Agay, Abadantaa k'a har.»^f Woo maaganda se, a zaa k'a warra faaroo ra, ka sawa nda Abadantaa ūenoo.»

Žehu na Akaziya, Izirayel kokoyoo wii

(Taarikey 2to 22.7–9)

²⁷ Waatoo kaŋ Žuda kokoyoo Akaziya dii woo, a zuru ka Bet-Gaŋ koyraa fondaa zaa ka koy. Žehu n'a gaaray. Žehu kaati ka nee nga borey se: «Wa nga mo kar.» I n'a kar nga bari torkaa ra fondaa ra kaŋ ga žigi ka koy Gur koyraa ra kaŋ goo Ibleyam koyraa jere.^g Akaziya zuru ka koy Megido koyraa ra ka buu no din. ²⁸ Nga borey koy a daŋ torka ra ka koy nda a Žerizalem. I n'a sutura nga *saaraa ra nga baabey jere Dawda koyraa ra.

²⁹ Akab iz'aroo Žoram laamaa jiiri woy cindi faantoo (11to) ra, Žoram iz'aroo Akaziya tee Žuda gandaa se kokoy.

Žezabel buuyanoo

³⁰ Woo banda ga, Žehu koy Žizireyel koyraa ra. Kaŋ Žezabel maar'a, a na fina daŋ nga moŋey ga, a na nga hinhirey hanse ka boori ka kay nga soorohugoo funeetaraa ra, a ga guna. ³¹ Žehu mma too koyraa miŋoo ga kaŋ Žezabel kaati ka nee: «Baani ka kate ni, Zimiri taaga^h, ni koyoo wiikaa?» ³² Žehu na boŋoo jer ka funeetaraa guna, a nee: «May bara ay bande? May no?» Kokoyoo goykaw beerey hinka wala hinza fuuni ka Žehu guna ganda. ³³ Žehu nee i se: «W'a warra ganda ne.» I na Žezabel warra nda funeetaraa ganda, kuroo say cetaa nda baryey ga. Žehu n'a motti.

³⁴ Žehu huru kokoy hugoo ra, a ŋaa, a haŋ. Woo banda ga, a nee nga borey se: «Wa koy huga nda woy dangantaa woo bukaa, war m'a sutura, zama kokoy ize no.» ³⁵ I koy nee kaŋ ngi mm'a sutura, amma i mana haya kul gar a ra kala boŋkurunboo, nda cewey, nda kabetaamey. ³⁶ I willi kate ka hayaa har Žehu se kaŋ ngi dii a. A nee: «ūenoo no kaŋ Abadantaa n'a har nda nga tamoo Ilyasu, Tišib bora miŋoo. A nka nee: «Hanšey ga kaa ka Žezabel hamoo ŋaa Žizireyel faaroo ra.»ⁱ ³⁷ Žezabel bukaa ga tee sanda žiibi Žizireyel faaroo ra hala nongu kaŋ ra boro si hin ka nee kaŋ Žezabel no.»

^e9.22 Man'ti gaaham here no, laadir jaŋay no Irkoy here.

^f9.26 Kokoyey 1na 21.19.

^g9.27 «Wa nga mo kar.» I n'a kar nga bari torkaa ra fondaa ra kaŋ ga žigi ka koy Gur koyraa ra kaŋ goo Ibleyam koyraa jere. Ebere ūenni ra, almaganaa faa ti «Wa nga mo kar nga bari torkaa ra fondaa ra kaŋ ga žigi ka koy Gur koyraa ra kaŋ goo Ibleyam koyraa jere.»

^h9.31 Kokoyey 1na 16.8–20.

ⁱ9.36 Kokoyey 1na 21.23.

Žehu na Akab hugoo borey kul wii

10¹ Akab goo nda iz'aru boro woyye (70) kaŋ goo *Samari koyraa ra. Žehu na batagayaŋ hantum kaŋ a n'i sanba Samari, i ma koy i noo Žizireyel koyraa boŋkoyney se, nda boro beerey, nda borey kaŋ ga huga nda Akab izey biiryanoo. A nka nee batagawey ra: ² «Aywa, nda batagaa woo too war do, zama war koyoo iz'arey goo war do, nda bari torkawey, nda baryey, nda koyra gaabantaa, nda wongu jinayyan, ³ war koyoo iz'arey kul ra, war ma boro hennaa guna kaŋ ga haya bay, war m'a gorandi kokoytaraa ra baaboo dogoo ra. Woo banda ga, war ma tangam war koyoo hugoo se.»

⁴ Kaŋ borey na batagawey wey caw, i hanse ka hunbur, i nee cere se: «Nga ne, nda kokoy hinka mana hin ka kay Žehu jine, ir no ma hin ka kay wala?» ⁵ Woo ga, kokoyoo hugoo goykey jineboraa, nda koyraa boŋkoynoo, nda boro beerey, nda borey kaŋ ga huga nda Akab iz'arey biiryanoo sanba ka nee Žehu se: «Ir man'ti kala ni tamey, haya kul kaŋ n'n'a har, ir g'a tee. Ir si boro kul gorandi kokoytaraa ra, haya tee kaŋ kan ma ne.»

⁶ Žehu yee koyne ka bataga hantum i se ka nee: «Nda war sii kala ay bande, nda war ga haŋajer ay ţennoo se, wa arey kaŋ ti war koyoo iz'arey kul boŋey dunbu ka kate ey ya ne Žizireyel koyraa ra suba dimmaa woo da cine ga.» Woo gar, kokoyoo iz'aru woyyaa (70) goo koyraa jineborey do kaŋ g'i biiri.

⁷ Waatoo kaŋ i duu batagaa, i na kokoyoo iz'arey dii, i na ngi boro woyyaa (70) jindey kaa, woo banda ga, i na boŋey daŋ kokondayaŋ ra k'i sanba Žehu se Žizireyel. ⁸ Dontokaw foo kaa Žehu do ka alhabar daŋ a ra kaŋ ngi kate kokoyoo izey boŋey. Žehu nee: «W'i tee kanandi hinka k'i naŋ koyraa mijoo ga hala suba subbaahi.»

⁹ Suba subbaahoo ra, Žehu fatta kate ka kay jamaa kul jine ka nee: «War ga henan hayaa woo ra. Cimi no, agay ka hawandifutay war kokoyoo ga k'a wii. Amma borey wey kul, may k'i kar k'i wii?» ¹⁰ Woo ga, war ma bay kaŋ ţenni kul kaŋ Abadantaa n'a har Akab hugoo ga si goro a mana tee. ţennoo kaŋ Abadantaa n'a har nda nga tamoo Ilyasu mijoo, nga no a n'a tee.» ¹¹ Akab hugoo borey cindey kaŋ goo Žizireyel, Žehu n'i kul wii. A na mo nga boro beerey, nda nga boro maaney, nda nga *sargari juwalkey kul wii, hala nongu kaŋ ra a mana ba boro foo naŋ.

Žehu na Akaziya borey wii

(Taaŋrikey 2to 22.8)

¹² Woo banda ga, Žehu tun ka koy *Samari koyraa ra. A goo fonda a ra, kaŋ a too Bet-Eked-Kurkey-Wanoo, ¹³ a dii Žuda kokoyoo Akaziya boroyaŋ no din. A n'i haa ka nee: «War ti mayyaŋ?» I zaabi ka nee: «Ir man'ti kala Akaziya boroyaŋ, ir mma doo ka koy kokoyoo iz'arey nda kokoy woyoo iz'arey foo.» ¹⁴ Žehu nee nga borey se: «W'i dii i ga huna.» I n'i dii i ga huna ka koy jindey kaa Bet-Eked dayoo jere. I man'ti kala aru woytaaci cindi hinka (42). Žehu mana boro kul naŋ.

Žehu na Žonadab kubay

¹⁵ Woo banda ga, Žehu hun no din, a koy sawa nda Reka boro iz'aroo Žonadab, nga mo kaa k'a kubay. Žehu n'a foo, a n'a haa ka nee: «Ni binoo ga henan ya ne sanda takaa kaŋ nda ay binoo ga henan ma ne wala?» Žonadab nee: «Nga no, ay binoo ga henan ma ne.» Žehu nee: «Nda ni binoo ga henan ya ne, ni kaboo daŋ ay kaboo ra.» Žonadab na nga kaboo daŋ kaboo ra. Žehu n'a žigandi nga bande nga bari torkaa ra ¹⁶ ka nee a se: «Ir ma koy, n'ga kaa ka dii hala nongu kaŋ ga ay ga baa Abadantaa.» A n'a ka koy nga bande torkaa ra. ¹⁷ Waatoo kaŋ i too *Samari koyraa ra, Akab borey cindey kaŋ cindi Samari, Žehu n'i kul wii ka sawa nda ţennoo kaŋ Abadantaa n'a har Ilyasu se.

Žehu na borey kaŋ ga tooroo gana kaŋ se i ga nee Bal wii

¹⁸ Woo banda ga, Žehu na jamaa kul marga ka nee i se: «Akab na tooroo kaŋ ti *Bal gana kayna, amma agay, Žehu, ay g'a gana gumo. ¹⁹ Sohō wa ciya Bal annabey kul se i ma kaa ne ay do, nda nga ganakey kul, nda nga *sargari juwalkey kul, boro kul masi kuma, zama sargari beeri no ay ga y'a kaa Bal se. Bora a kul kaŋ kuma hundoo si cindi a ra.» Žehu mma goo ma carmay tee hala nga ma duu ka Bal ganakey wii. ²⁰ A nee borey se: «Wa borey cee i ma margari kayante tee Bal maɗɗoo ga.» I na borey cee. ²¹ Žehu na dontokawyaŋ sanba Izirayel gandaa kul ra. Boro kul kaŋ ti Bal ganakaw, i kul kaa, ba boro foo mana cindi kaŋ mana kaa. I kaa ka huru Bal tooru hugoo ra, hugoo too met, k'a dii za boŋ faa ga hala boŋ faa ga. ²² Bora a kaŋ ti Bal ganakey bankaarawey jinebora a, Žehu nee a se: «Borey kul kaŋ ga Bal gana noo darbay.» Bora a kate darbay i se. ²³ Žehu koy *Bal tooru hugoo ra, nga nda Reka b iz'aroo Žonadab. A nee Bal ganakey se: «Wa naanay ka bay kaŋ war hinne nda cere no, boro kul masi bara war ra ne kaŋ ga Abadantaa gana, Bal ganakawyaŋ hinne no.»

²⁴ Woo banda ga, i huru sargari kaadogoo ra ka *sargari kukuranteyaŋ nda sargari tanayaŋ kaa. Žehu na aru woyyaaha (80) daŋ taray ka nee i se: «Borey wey kaŋ ay n'i daŋ war kabey ra, boro kaŋ ga affoo zuru, bora a hundoo ga huru dogoo ra.» ²⁵ Waatoo kaŋ i na sargari kukurante y kaa ka ben, Žehu nee lakkalkey nda sooje jalakoyney se: «Wa huru k'i kar k'i wii, ba boro foo masi hun a ra.» I huru k'i wii nda takuba. Lakkalkey nda sooje jalakoyney na ngi bukawey warra taray. Woo banda ga, i huru Bal hugoo kuneheroo ra. ²⁶ I na tondi toorey kaŋ kayandi fattandi Bal hugoo ra k'i warra nuune ra. ²⁷ Tondoo kaŋ ga Bal biyoo goo, i n'a kayri, i na nga hugoo mo kayri k'a tee salanga hala hō. ²⁸ Takaa woo nda Žehu na Bal ganayanoo benandi Izirayel gandaa ra.

Žehu waati kokorantaa

²⁹ Woo kul, zunubey kaŋ ra Nebat iz'aroo Žeroboham na Izirayel borey daŋ, Žehu mana fay nda zunubey din. A mana fay nda ka wura tooru yagawey gana kaŋ goo Betel nda Dan koyrawey ra.

³⁰ Abadantaa nee Žehu se: «N'na haya tee kaŋ ga henan ay jine, n'n'a tee ka boori, hayaa kaŋ ay baa a ma duu Akab hugoo borey, n'n'a tee mo, woo se ni iz'arey ga goro Izirayel kokoytara a ra hala alwadda taacantoo ga.» ³¹ Amma woo kul, Žehu mana Abadantaa, Izirayel Koyoo *ašariyaa dii nda nga binoo kul. A mana fay nda zunubey kaŋ ra Žeroboham na Izirayel borey kaŋandi.

³² Alwaatoo woo no, Abadantaa šintin ka Izirayel gandaa nonguyaŋ noo nga iberey se. Hazayel na Izirayel borey kar nongoo kul here ngi gandaa ra. ³³ A na Žurdeŋ isaa waynahunay here kaboo dii, za Aroyer koyra a kaŋ goo Arnoŋ haroo miɗoo ga, maana a Galad gandaa kul nda Bašaŋ gandaa kaŋ ra Gad borey, nda Rubey borey, nda Manase borey goo.

³⁴ Žehu teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, nda nga wongaaritara a kul, i hantumandi Izirayel kokoyey taarikey citaaboo ra. ³⁵ Žehu koy nga hayragey gar alaahara. I n'a šutura *Samari koyra a ra. Nga iz'aroo Žowakaz tee kokoy dogoo ra. ³⁶ Waatoo kaŋ Žehu n'a tee Izirayel kokoytara a ra Samari koyra a ra man'ti kala jiiri waranka cindi yaaha (28).

Atali na kokoytaraa kom

(Taarikey 2to 22.10–12)

11 ¹ Akaziya naa Atali dii kaŋ nga iz'aroo Akaziya buu, woo se a kayandi ka kokoyoo hayrey cindey kul wii. ² Amma waatoo kaŋ i ga kokoyoo hayrey wii, kokoyoo Žoram ize woyoo Yehošeba kaŋ ti Akaziya woymaa na Akaziya iz'aroo Žowas zaa k'a kaa nga armyey ra. A koy a tugu Abadantaa hugoo kanihugoo ra, nga nda woyoo kaŋ n'a biiri. Takaa woo nda i n'a tugu k'a kaa Atali ra, woo ra a mana wiiyandi. ³ A cindi a ga tugu jiiri iddu, nga nda Yehošeba Abadantaa *hugoo ra, ka gar Atali goo ma gandaa laama.

Žowas tee kokoy

(Taarikey 2to 23.1–21)

⁴ Woo banda ga, jiiri iyyantoo ra, Kari borey lakkalkey jineborey kaŋ goo aru zangu-zangu (100) jine nda lakkalkey, *sargari juwalkaa Yoyada n'i cee ka koy nda ey Abadantaa *hugoo ra. A na *amaana daŋ nga nda ey game ka nee i se kaŋ i ma žee nga se ne Abadantaa hugoo ra. Woo banda ga, a na kokoyoo iz'aroo cebe i se. ⁵ A nee i se: «Hayaa ne kaŋ war ga kaa k'a tee: *Hunanzamzaaroo hane, nda war na war goyoo šintin, war kondaa borey zamna hinza affoo ma kokoyoo hugoo lakkal, ⁶ kondaa borey zamna hinza hinkantoo ga koyraa mijoo kaŋ se i ga nee Sur lakkal, ihinzantoo ga cindi lakkalkey dumawey ga ka nongoo din mijoo lakkal. Konday hinzaa woo no ma kokoy hugoo lakkal ka hun cere cire. ⁷ Konday hinkaa kaŋ cindi kaŋyaŋ si goy hunanzamzaaroo hane, ngi no ma Abadantaa hugoo lakkal kaŋ ra kokoyoo goo. ⁸ War ma kokoyoo kuubi nongoo kul here, boro foo kul nga wongu jinawey ma bara kaboo ra. Boro kul kaŋ nee kaŋ nga ga too war do ma wiiyandi. Nongu kul kaŋ ra kokoyoo koy, war ma hanga a bande.»

⁹ Wongu-ize zangu-zangu (100) jineborey na hayaa tee nda takaa kaŋ nda sargari juwalkaa Yoyada n'a har i se. Boro foo kul na nga borey zaa, wey kaŋ ga goy hunanzamzaaroo hane nda wey kaŋ ga zunbu hunanzamzaaroo hane, i koy sargari juwalkaa Yoyada do. ¹⁰ Sargari juwalkaa na lakkalkaw zangu-zangu (100) jineborey noo kokoyoo Dawda yaajey nda korawey kaŋ goo Abadantaa hugoo ra. ¹¹ Lakkalkey kul kay, ngi wongu jinawey goo kabey ra Abadantaa hugoo kabe guma here ka koy hala iwaawaa here, sargari tonadogoo nda Abadantaa hugoo here ka kokoyoo kuubi k'a bere. ¹² Yoyada na kokoyoo iz'aroo ka koy taray ka kokoy fuulaa daŋ boŋoo ra, k'a noo seedetaraa tiiraa. I n'a yon k'a tee kokoy. Borey kobi-kobi ka kaati ka nee: «Kokoyoo kaboo ma gay a ra!»

¹³ Kaŋ Atali ga maa lakkalkey nda jamaa kaatoo, a koy jamaa do Abadantaa hugoo ra. ¹⁴ A goo ma guna kaŋ a ga dii kokoyoo goo ma kay Abadantaa hugoo tintimoo ga ka sawa nda alaadaa. Sooje boŋkoyney nda laati beeri karkey goo kokoyoo jere. Gandaa jamaa kul ga paali. Laati beeri karkey ga laatey kar. Kaŋ Atali dii woo, a na nga darbawey kottu ka kaati, a nee: «Zanbayan ti woo, zanbayan ti woo.»

¹⁵ Sargari juwalkaa Yoyada na wongu-ize zangu-zangu (100) jineborey kaŋ goo wongu-ize jamaa jine yaamar ka nee i se: «W'a dii k'a fattandi taray Abadantaa hugoo ra, borey game, boro kaŋ hanga a, war m'a wii nda takuba.» Sargari juwalkaa nka nee kaŋ a masi wiiyandi Abadantaa hugoo ra. ¹⁶ I n'a dii, i n'a ka koy kokoyoo hugoo ra nda fondaa kaŋ baryey g'a zaa, i n'a wii no din.

¹⁷ Sargari juwalkaa Yoyada na amaana daŋ Abadantaa, nda kokoyoo, nda jamaa game hala i ma tee Abadantaa jamaa. A yee koynye ka amaana daŋ kokoyoo nda jamaa game. ¹⁸ Gandaa borey kul koy huru *Bal tooru hugoo ra k'a kayri. I na sargari tonadogey, nda assuurawey kayri-kayri hala i ben, i na Bal sargari juwalkaa

kaŋ ti Mattaŋ wii sargari tonadogey kaŋ kayri jere. Sargari juwalkaa Yoyada na boroyaŋ daŋ i ma Abadantaa hugoo lakkal.

¹⁹Woo banda ga, a na wongu-ize jineborey kaŋ goo wongu-ize zangu-zangu (100) jine, nda Kari borey, nda lakkalkey cindey, nda gandaa borey kul zaa. I na kokoyoo ka hun Abadantaa hugoo ra ka bisa nda lakkalkey hugoo mijoo, ka koy nda a kokoy hugoo ra. Waatoo kaŋ i too no din, a goro kokoy gorodogoo ra. ²⁰Gandaa borey kul yafarhã, koyraa lakkalkanay. Haya kaŋ ti Atali, i n'a wii nda takuba kokoyoo hugoo ra.

Waatoŋ kaŋ Žowas ga Žuda laama

(Taarikey 2to 24.1–3)

12¹ Jiiri iyee bara Žowas se waatoŋ kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. ² A mana goro fuulaa ra kala kokoyoo Žehu laamaa jiiri iyyantoo ra. A na jiiri woytaaci (40) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Jŋaŋoo maajoo ti Sibiya, a si hun kala Ber-Šeba koyraa ra. ³ Žowas na haya tee kaŋ ga henan Abadantaa jine nga hunaroo kul ra, zama *sargari juwalkaa Yoyada mm'a cawandi. ⁴ Amma woo kul, a mana tooru ganadozey derandi. Jamaa ga koy a ga ka sargariyaŋ kaa, ka dugu dullandi tooru ganadozey ra.

Žowas na Abadantaa hugoo hanse

(Taarikey 2to 24.4–14)

⁵ Han foo Žowas nee *sargari juwalkey se: «Nzorfu kaaraa kul kaŋ borey ga kate a Abadantaa *hugoo ra sanda hayey kaŋ daŋandi jere ga Abadantaa se kaŋ ti: nzorfoo kaŋ ga day ka bar, nda nzorfoo kaŋ na boro sawal ka sawa nda nga hayoo, nda nzorfoo kul kaŋ borey ga kate a nda ngi boŋ Abadantaa hugoo ra, ⁶ sargari juwalkey m'i dii, boro foo kul ma nga heroo borey wanoo dii. Nongu kul kaŋ waaru Abadantaa hugoo ra, i m'a hanse nda a.»

⁷ Amma Žowas laamaa jiiri waranka cindi hinzantoo (23to) ra, sargari juwalkey mana hugoo waarey hanse. ⁸ Kokoyoo Žowas na sargari juwalkaa Yoyada nda sargari juwalkey jerey cee ka nee i se: «Macin se war mana Abadantaa hugoo nongey kaŋ waaru hanse? Sohō nzorfoo kaŋ war g'a dii war borey ga, war masi yee k'a dii war boŋ se, amma war mm'a daŋ hugoo waarey hanseyanoo ra.» ⁹ Sargari juwalkey yadda kaŋ ngi si yee ka nzorfu dii jamaa ga, ngi si yee ka huga nda hugoo waarey hanseyanoo.

¹⁰ Sargari juwalkaa Yoyada na ceesu foo zaa, a na fun kaa a ra k'a jisi sargari tonadogoo jere, kabe gumaa here, nda boro ga huru Abadantaa hugoo ra. Sargari juwalkey kaŋ ga hugoo jindoo lakkal ga nzorfoo kul kaŋ borey ga kate a Abadantaa hugoo do daŋ ceesoo ra. ¹¹ Nda i dii kaŋ nzorfu boobo huru ceesoo ra, kokoyoo hantumkaa ga kaa, nga nda *sargari juwalkaw beeroo, i ga nzorfoo kaŋ katandi Abadantaa hugoo do kabu k'a daŋ saakey ra. ¹² Woo banda ga, i ga nzorfoo kaŋ kabandi noo Abadantaa hugoo goyey jineborey se. I ga Abadantaa hugoo goykawyaŋ kaŋ ti bundu goykey, nda cinakey bana nda a, ¹³ nda albannawey, nda tondi hoykey. I ga bundu mo day nda a, nda tondi hoyante kaŋ ga Abadantaa hugoo waarey hanse, nda haya kul kaŋ ga hima ka dayandi ka hugoo hanse.

¹⁴ Amma nzorfoo kaŋ ga katandi Abadantaa hugoo ra, nzorfoo din si tee haya kaŋ ga taasa beeri, wala huryaw, wala kusu, wala laati beeri, wala mo a ma tee wura wala nzorfu jinay kul kaŋ no hanse Abadantaa hugoo se. ¹⁵ I mma nzorfu kaaraa din kul noo goyey jineborey se hala i m'a ka Abadantaa hugoo hanse. ¹⁶ Borey kaŋ se i ga nzorfoo noo hala i ma goykey bana, i si hāandi nda haya kaŋ ra nzorfoo huru, zama i mma goy nda laadirtaray.

¹⁷ Amma nzorfoo kaŋ nondi *toope sargari nda *zunubu sargari se si huru Abadantaa hugoo nooroo jisidogoo ra. Nzorfoo din man'ti kala sargari juwalkey wane.

Žowas laamaa benantaa

(Taarikey 2to 24.23–27)

¹⁸ Waatoŋ woo ra, Siiri gandaa kokoyoo kaŋ ti Hazayel koy Gat koyraa wongu k'a dii. Woo banda ga, a baa nga ma žigi Žerizalem k'a tangam. ¹⁹ Hayey kul kaŋ daŋandi jere ga Abadantaa se kaŋ nga hayragey kaŋyaŋ ti Žuda kokoyey Žozafat,

nda Žoram, nda Akaziya, nda Žuda kokoyoo Žowas n'i dan jere ga Irkoy se nda nga boŋ hayey kaŋ danandi jere ga Abadantaa se, nda wuragoo kul kaŋ goo Abadantaa hugoo alman jisidogoo ra nda kokoyoo hugoo ra, Žowas n'i kuuna k'i sanba Siiri kokoyoo Hazayel se. Woo ga, Hazayel mooru Žerizalem.

²⁰ Žowas teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra. ²¹ Han foo nga borey tun a se k'a zanba, i marga k'a kar k'a wii Bet-Milo, fondaa ga kaŋ ga doo ka koy Silla here. ²² Nga borey kaŋ ti Šimeyat iz'aroo Yozabad, nda Šomer iz'aroo Yehozabad, ngi k'a kar k'a wii. I n'a sutura nga baabey jere Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Amasiya tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kaŋ Žowakaz ga Izirayel laama

13¹ Žuda kokoyoo Žowas kaŋ ti Akaziya iz'aroo, nga laamaa jiiri waranka cindi hinzantoo (23to) ra, Žehu iz'aroo Žowakaz tee Izirayel se kokoy, a si goro kala *Samari koyraa ra. Jiiri woy cindi iyeye (17) no a n'a tee a ga laama.² A na goy futu tee Abadantaa jine. Zunuboo kaŋ Nebat iz'aroo Žeroboham n'a tee ka Izirayel borey kaŋandi zunuboo ra, fondaad din da no Žowas n'a gana, a mana fay nda zunuboo din.³ Woo ga, Abadantaa futu Izirayel borey ga. A n'i daŋ Siiri gandaa kokoyoo Hazayel kaboo ra, nda Hazayel iz'aroo Ben-Hadad kaboo ra, kokoyey wey waatoo kul ra.

⁴ Žowakaz na Abadantaa suurandi ka binooyaynandi. Abadantaa na haŋajera se, zama a dii takaa kaŋ nda Siiri kokoyoo ga Izirayel borey zarabi.⁵ Woo ga, Abadantaa na Izirayel borey noo boro kaŋ n'i kaa Siiri borey kabey ra. Woo ga, Izirayel borey goro ngi hukukumey ra sanda cee jinaa takaa.⁶ Amma woo kul, Izirayel borey mana fay nda zunuboo kaŋ ra Žeroboham nda nga hugoo borey n'i kaŋandi. I hanga fondaad din da. Ba bundu tooroo kaŋ se i ga nee *Ašera goo nga sinjiyanoo ga Samari.

⁷ Boro kul mana cindi Žowakaz wongu-izey ra kala bari kaarukaw woyguu (50), nda bari torka woy (10), nda wongu-ize cee dirakaw zenber woy (10.000), zama Siiri kokoyoo nka Žowakaz wongu-ize jamaa cindoo kul wii, a n'i tee ni mma ma nee labutaasi kaŋ ga boro ga dira.

⁸ Žowakaz teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, nda nga asajataraa, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.⁹ Žowakaz koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura Samari koyraa ra. Nga iz'aroo Žowas tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kaŋ Žowas ga Izirayel laama

¹⁰ Žuda kokoyoo Žowas laamaa jiiri waranza cindi iyyantoo (37to) ra, Žowakaz iz'aroo Žowas tee Izirayel se kokoy, a si goro kala *Samari koyraa ra. A laama jiiri woy cindi iddu (16).¹¹ A na goy futu tee Abadantaa jine. Zunuboo kul kaŋ Nebat iz'aroo Žeroboham n'a tee ka Izirayel borey kaŋandi zunuboo din ra, a mana fay nda zunuboo din, fondaad din da no a n'a gana.

¹² Žowas teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, nda nga asajataraa, nda takaa kaŋ nda a na Žuda kokoyoo Amasiya wongu, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.¹³ Žowas koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura Samari koyraa ra, Izirayel kokoyey cindey jere. Žeroboham goro nga kokoy gorodogoo ra.

Alyasu bayrandi kaŋ Izirayel borey ga Siiri borey wongu ka hin ey

¹⁴ Waatoo kaŋ wircoo kaŋ ra Alyasu si fatta duu a, Izirayel kokoyoo koy a guna, a gunguma a ga ka hēe, a kaati ka nee: «Ay baabaa, ay baabaa, ni kaŋ a ga hima ni ti Izirayel bari torkawey nda nga bari kaarukay.»¹⁵ Alyasu nee a se: «Koy biraw nda biraw-izeyaŋ ceeci kate.» A koy biraw nda biraw-izeyaŋ ceeci kate a se.¹⁶ Alyasu nee Izirayel kokoyoo se koynē: «Biraa cendi!» Waatoo kaŋ kokoyoo na biraa cendi, Alyasu na nga kabey kanandi kokoyoo kabey ga,¹⁷ a nee a se: «Funeetaraa kaŋ goo waynahunay here feeri.» A n'a feeri. Alyasu nee a se: «A kar.» A n'a kar. Alyasu nee: «Woo ti biraw-izoo kaŋ ga Abadantaa zaameyanoo cebe, biraw-izoo no kaŋ ga kaa ka Siiri borey kar. N'ga Siiri borey kar Afek koyraa ra k'i halaci.»¹⁸ Alyasu yee koynē ka nee Izirayel kokoyoo se: «Biraw-izey cindey zaa.» A n'i zaa. Alyasu nee a se: «Laboo kar.» Kokoyoo na laboo kar cee hinza, a kay.¹⁹ Irkoy boraa futu a ga. A nee a se: «Ni nka hima ka kara cee guu wala iddu, woo ra n'ga hin Siiri borey k'i halaci hala i ma ben. Amma sohō, n'si hin ey kala cee hinza hinne.»

²⁰ Alyasu buu, i n'a sutura. Jiiri tajoo ra, Mowab gandaa boroyaŋ kaŋ ga koma kaa ka kaŋ Izirayel gandaa ga.²¹ Han foo boroyaŋ goo ma bukaw sutura kaŋ komakaw jamaa kaŋ ga kaŋ Izirayel ga ne ma kaa. Kaŋ borey dii ey kul, i na bukaa warra

*saaraa ra kaŋ ra Alyasu bukaa goo ka zuru. Bukaa tuku Alyasu birey ga, bukaa hundoo yee kate a ra, a tun ka kay nga boŋ ga.

Žowakaz hin Siiri borey

²² Siiri kokoyoo Hazayel na Izirayel borey zarabi gumo kokoyoo Žowakaz waatoo kul ra. ²³ Amma Abadantaa hinna i ga, a tamalla i se, a ŋeli i ga nga *amaanaa kaŋ goo nga, nda Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba game maaganda. A mana baa nga m'i halaci, a man'i moorandi nga hala waatoo woo. ²⁴ Waatoo kaŋ Siiri kokoyoo Hazayel buu, nga iz'aroo Ben-Hadad tee kokoy dogoo ra. ²⁵ Koyrawey kaŋ Hazayel n'i taa Žowas baabaa Žowakaz kone wongu ra, Žowas na koyrawey din kul taa Hazayel iz'aroo Ben-Hadad kone. Žowas n'a wongu ka hin a hala cee hinza ka yee ka Izirayel koyrawey taa.

Waatoo kaŋ Amasiya ga Žuda laama

(Taarikey 2to 25.1–4, 11–12, 17–28; 26.1–2)

14¹ Žowakaz iz'aroo Žowas laamaa jiiri hinkantoo ra Izirayel boŋ, Žowas iz'aroo Amasiya tee Žuda gandaa se kokoy. ² Jiiri waranka cindi guu (25) bara a se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri waranka cindi yagga (29) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. J̄naŋoo maŋnoo ti Yoyadaŋ, Žerizalem wane nda a. ³ A na haya tee kaŋ ga henan Abadantaa jine, amma a man'a tee ka too nga hayragoo Dawda takaa. Takaa hunday kaŋ nga baabaa Žowas n'a tee no a n'a tee. ⁴ Amma woo kul, a mana tooru ganadogey derandi. Jamaa ga koy a ga ka sargariyaŋ kaa, ka dugu dullandi tooru ganadogey ra.

⁵ Waatoo kaŋ Amasiya kokoytaraa duu gaabi, nga borey kaŋ na nga baabaa, kokoyoo Žowas kar k'a wii, a n'i kar k'i wii. ⁶ Amma a mana nga baabaa wiikey izey wii, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Musa *ašariyaa tiiraa ra kaŋ ra Abadantaa na yaamar noo ka nee: «Baaba si wiiyandi ize maaganda se, ize si wiiyandi baaba maaganda se. Boro foo kul ga wiiyandi nga boŋ zunuboo maaganda se.»⁷ Kokoyoo Amasiya na Edom borey aru zenber woy (10.000) kar k'i wii Ciiroo gooroo ra. Wongoo woo waatoo ra, a na Sela koyraa dii, a na maŋnoo bere k'a tee Yoktel. Maŋnoo woo nda a ga ciyandi hala hō.

Izirayel kokoyoo Žowas hin Amasiya

(Taarikey 2to 25.17–24)

⁸ Woo ga, Amasiya na dontokawayan sanba Izirayel kokoyoo Žowas do kaŋ ti Žowakaz iz'aroo, Žehu haamaa ka nee a se kaŋ ngi ma cere kubay ka wongu. ⁹ Izirayel kokoyoo Žowas donto ka Žuda kokoyoo zaabi ka nee a se: «Han foo, Libaŋ gandaa karjinaŋoo daŋ kaŋ i ma nee Libaŋ *sedere tuuroo se kaŋ a ma nga ize woyoo noo hiijay nga iz'aroo se. Amma Libaŋ gandaa ganjihooga kaŋ ga bisa na karjinaŋoo taama-taama.» ¹⁰ Žowas nee koyne: «Cimi no, ni ka hin Edom borey, woo se n'ga bolsay. Cindi nda ni beeraa, ma goro ni do. Macin se n'ga huru bone jine? N'ga kaŋ, de mo Žuda kul ga kaŋ ni bande.»

¹¹ Amma Amasiya mana haŋajer. Woo ga, Izirayel kokoyoo Žowas koy tangam, nga nda Žuda kokoyoo Amasiya na cere kubay Bet-Šemeš koyraa ra kaŋ ti Žuda gandaa wane. ¹² Izirayel borey na Žuda borey wongu ka hin ey. Žuda borey, affoo kul zuru ka koy nga hugoo do. ¹³ Izirayel kokoyoo Žowas na Žuda kokoyoo Amasiya dii Bet-Šemeš. Amasiya man'ti kala Akaziya iz'aroo Žowas iz'aroo. Woo banda ga, a koy Žerizalem ka koyraa cetaa kayri k'a dii za Efrayim huru miŋnoo ga ka koy hala koyraa miŋnoo kaŋ se i ga nee Kanjoo miŋnoo. Nongoo kaŋ a n'a fun cetaa ra kuuroo man'ti kala kabedaaru zangu taaci (400). ¹⁴ A na wuragoo, nda nzorfu kaaraa kul, nda jinawey kul zaa kaŋ goo Abadantaa *hugoo nda kokoyoo hugoo alman jisidogoo ra. A na boroyaŋ mo dii, woo banda ga, a willi *Samari koyraa ra.

Amasiya laamaa benantaa

(Taarikey 2to 25.25–28)

¹⁵ Žowas teegoyey cindey, hayey kaŋ a n'i tee, nda nga wongaaritaraa, nda wongoo kaŋ a n'a tee Žuda kokoyoo Amasiya bande, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra. ¹⁶ Žowas koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura Samari, Izirayel kokoyey jere. Nga iz'aroo Žeroboham tee kokoy dogoo ra.

¹⁷ Žowas iz'aroo Amasiya, Žuda kokoyoo na jiiri woy cindi guu (15) tee Žowakaz iz'aroo Žowas, Izirayel kokoyoo buuroo banda ga. ¹⁸ Amasiya teegoyey cindey hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra.

¹⁹ Žerizalem ra, boroyañ hawandifutay Amasiya ga. A zuru ka koy Lakiš koyraa ra, amma i na boroyañ sanba k'a gaarandi hala Lakiš, i n'a wii no din. ²⁰ I na nga bukaa zaa kate bariyañ ga, i n'a sutura Žerizalem nga hayragey jere Dawda koyraa ra. ²¹ Žuda borey kul na Azariya^k kañ goo nda jiiri woy cindi iddu (16) zaa k'a gorandi kokoytaraa ra nga baabaa Amasiya dogoo ra. ²² Nga no ka Elat koyraa cin taaga k'a yeeti Žuda gandaa se kokoyoo Amasiya buuroo banda ga.

Waato kañ Žeroboham 2to ga Izirayel laama

²³ Žowas iz'aroo Amasiya, Žuda kokoyoo laamaa jiiri woy cindi guwantoo (15to) ra, Žowas iz'aroo Žeroboham goro kokoytaraa ra Izirayel boñ. A si goro kala *Samari koyraa ra. Jiiri woytaaci cindi foo (41) no a n'a tee kokoytaraa ra. ²⁴ A na goy futu tee Abadantaa jine. Zunuboo kul kañ Nebat iz'aroo Žeroboham n'a tee ka Izirayel kañandi zunubu ra, a mana fay nda zunuboo din. ²⁵ Nongey kañ Izirayel iberey n'i taa Izirayel kone, nga no ka nongey dii k'i willi Izirayel se, k'a dii za Hamat koyraa mijoo ga hala Ganganoo gandaa teekoo^l do. Woo teendi ka sawa nda Abadantaa, Izirayel Koyoo šennoo kañ a n'a har nda nga tam annaboo Yunusa, Amitay iz'aroo kañ ti Gat-Hefer koyraa boro. ²⁶ Zama Abadantaa dii Izirayel borey binemarayyan beeroo. Boro sii no koyne, tam sii no, borcin sii no ka Izirayel soolam. ²⁷ Ka gar Abadantaa mana kayandi kañ nga ga Izirayel maapoo tuusu k'a kaa laboo ga. Woo maaganda se a na Žowas iz'aroo Žeroboham kaboo ka gandaa hallasi.

²⁸ Žeroboham teegoyey cindey, hayey kul kañ a n'i tee, nda nga wongaaritaraa wongey ra, nda takaa kañ nda a na Damas koyraa nda Hamat koyraa kañ ti Žuda gandaa wane yeeti Izirayel gandaa se, hayey wey kul hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra. ²⁹ Žeroboham koy nga hayragey kañ ti Izirayel kokoyey cindey gar alaahara. Nga iz'aroo Zakariya tee kokoy dogoo ra.

^k14.21 *Azariya* da se i ga nee *Oziyas*, Taarikey 2to nda annabey citaabey ra.

^l14.25 Ganganoo gandaa teekoo, teeko Ciiri-ciirantaa no, Žozuwe 3.16.

Waatoo kaŋ Azariya ga Žuda laama

(Taarikey 2to 26.3–4, 21–23)

15¹ Izirayel kokoyoo Žeroboham laamaa jiiri waranka cindi iyyantoo (27to) ra, Amasiya iz'aroo Azariya tee Žuda gandaa se kokoy. ² Jiiri woy cindi iddu (16) bara a se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woyguu cindi hinka (52) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Jaaŋoo maapoo ti Yekoliya, Žerizalem wane nda a. ³ A na haya tee kaŋ ga henan Abadantaa jine, sanda takaa hunday kaŋ nga baabaa Amasiya n'a tee. ⁴ Amma woo kul, a mana tooru ganadogey derandi. Jamaa koy a ga ka sargariyaŋ kaa, ka dugu dullandi tooru ganadogey ra.

⁵ Abadantaa na *jiray ka kokoyoo kar, a cindi a ga jiray hala nga buuroo ga. A cindi nga hinne jere ga hugu foo ra. Nga iz'aroo Yotam kaŋ ti kokoy hugoo alwakiiloo ka tee gandaa jamaa jineboraa. ⁶ Azariya teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra. ⁷ Azariya koy nga hayragey gar alaahara. I n'a sutura nga hayragey jere Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Yotam tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kaŋ Zakariya ga Izirayel laama

⁸ Žuda gandaa kokoyoo Azariya laamaa jiiri waranza cindi yaahantoo (38to) ra, Žeroboham iz'aroo Zakariya tee Izirayel se kokoy. A si goro kala *Samari koyraa ra. Handu iddu no a n'a tee kokoytaraa ra. ⁹ A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda takaa kaŋ nga hayragey n'a tee. A mana fay nda zunuboo kaŋ ra Nebat iz'aroo Žeroboham na Izirayel kaŋandi. ¹⁰ Han foo, Yabeš iz'aroo Šalum hawandifutay Zakariya ga k'a kar k'a wii jamaa jine, woo banda ga, a tee kokoy dogoo ra.

¹¹ Zakariya teegoyey cindey hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

¹² Woo teendi ka sawa nda šennoo kaŋ Abadantaa n'a har Žehu se kaŋ a nee: «Ni iz'arey ga goro Izirayel kokoytaraa ra hala alwadda taacantoo ga.» Woo da ka tee.

Waatoo kaŋ Šalum ga Izirayel laama

¹³ Yabeš iz'aroo Šalum tee Izirayel se kokoy, Žuda kokoyoo Oziyas laamaa jiiri waranza cindi yaggantoo (39to) ra. A na handu foo tee kokoytaraa ra, a si goro kala *Samari koyraa ra. ¹⁴ Gadi iz'aroo Menahem hun Tirsa koyraa ra ka kaa Samari ka Yabeš iz'aroo Šalum kar Samari k'a wii, a tee kokoy dogoo ra.

¹⁵ Šalum teegoyey cindey, nda hawandifutaa kaŋ a n'a tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

¹⁶ Waatoo kaŋ Menahem huru kokoytaraa ra, a na Tifsa koyraa tangam, a na borey kul wii Tirsa nda Tifsa game. A na Tifsa tangam, zama i mana koyraa ganbey feeri a se. A na woyey kul kaŋ ga tee alhaamidu gundey kottu.

Waatoo kaŋ Menahem ga Izirayel laama

¹⁷ Žuda kokoyoo Azariya laamaa jiiri waranza cindi yaggantoo (39to) ra, Gadi iz'aroo Menahem tee Izirayel se kokoy. A na jiiri woy (10) tee kokoytaraa ra, a si goro kala *Samari koyraa ra. ¹⁸ A na goy futu tee Abadantaa jine. Nga hunaroo kul a mana fay nda zunuboo kaŋ ra Nebat iz'aroo Žeroboham na Izirayel kaŋandi.

¹⁹ Asiri kokoyoo Pul^m kaa ka gandaa tangam. Menahem n'a noo nzorfu kaaray ton waranza (30) hala a ma nga faaba nga ma nga kokoytaraa noo gaabi. ²⁰ Menahem mana nzorfoo woo taa kala Izirayel almankoyney kul kone, a na nzorfu kaaray tamma boŋ woyguu (50) dii aru foo kul kone k'a noo Asiri kokoyoo se. Woo banda ga, Asiri kokoyoo willi, a mana cindi gandaa ra.

^m15.19 Pul da se i ga nee Tiglat-Pilneser, Taarikey 1na 5.26 ra nda Tiglat-Pileser, sorro 29to ra.

²¹ Menahem teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra. ²² Menahem koy nga hayragey gar alaahara. Nga iz'aroo Pekahiya tee kokoy dogoo ra.

Waatoŋ kaŋ Pekahiya ga Izirayel laama

²³ Žuda kokoyoo Azariya laamaa jiiri woyguwantoo (50to) ra, Menahem iz'aroo Pekahiya tee Izirayel se kokoy. A si goro kala *Samari koyraa ra. Jiiri hinka no a n'a tee kokoytaraa ra. ²⁴ A na goy futu tee Abadantaa jine, a mana fay nda zunuboo kaŋ ra Nebat iz'aroo Žeroboham na Izirayel kaŋandi. ²⁵ Remaliya iz'aroo Peka kaŋ ti nga sooje jalakoyney affoo hawandifutay a ga. A koy kokoy hugoo ra Samari k'a wii nga, nda Argob, nda Ariye, woo gar Galad gandaa boro woyguu (50) goo a bande. Takaa woo nda a na Peka wii, a tee kokoy dogoo ra.

²⁶ Pekahiya teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

Waatoŋ kaŋ Peka ga Izirayel laama

²⁷ Žuda kokoyoo Azariya laamaa jiiri woyguu cindi hinkantoo (52to) ra, Remaliya iz'aroo Peka tee Izirayel se kokoy. A si goro kala *Samari koyraa ra. Jiiri waranka (20) no a n'a tee kokoytaraa ra. ²⁸ A na goy futu tee Abadantaa jine, a mana fay nda zunuboo kaŋ ra Nebat iz'aroo Žeroboham na Izirayel kaŋandi.

²⁹ Izirayel kokoyoo Peka waatoŋ ra, Asiri gandaa kokoyoo Tiglat-Pileser kaa ka Iyoŋ koyraa, nda Abel-Bet-Maaka koyraa, nda Yanowa koyraa, nda Kedeš koyraa, nda Hasor koyraa, nda Galad nda Galile gandawey, nda Neftali gandaa kul dii. A na borey dii ka koy Asiri. ³⁰ Ela iz'aroo Oze hawandifutay Remaliya iz'aroo Peka ga k'a kar k'a wii. A tee kokoy dogoo ra. Woo mana teendi kala Oziyas iz'aroo Yotam laamaa jiiri warankantoo (20to) ra.

³¹ Peka teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Izirayel kokoyey teegoyey citaaboo ra.

Waatoŋ kaŋ Yotam ga Žuda laama

(Taarikey 2to 27.1–3, 7–9)

³² Izirayel kokoyoo Remaliya iz'aroo Peka laamaa jiiri hinkantoo ra, Oziyas iz'aroo Yotam tee Žuda gandaa se kokoy. ³³ Jiiri waranka cindi guu (25) bara a se waatoŋ kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi iddu (16) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Jŋaŋoo maapoo ti Yeruša, Sadok ize woy no. ³⁴ A na haya tee kaŋ ga henan Abadantaa jine, sanda takaa hunday kaŋ nga baabaa Oziyas n'a tee. ³⁵ Amma woo kul, a mana tooru ganadogey derandi. Jamaa koy a ga ka sargariyaŋ kaa, ka dugu dullandi tooru ganadogey ra. Yotam ka Abadantaa *hugoo Beenehere miŋoo ra.

³⁶ Yotam teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra. ³⁷ Waatoŋ woo, Abadantaa šintin ka Siiri kokoyoo Resin nda Remaliya iz'aroo Peka tunandi i ma Žuda gandaa tangam. ³⁸ Yotam koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura nga baabaa Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Akaz tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kaŋ Akaz ga Žuda laama

(Taarikey 2to 28.1–27)

16¹ Remaliya iz'aroo Peka laamaa jiiri woy cindi iyyantoo (17to) ra, Yotam iz'aroo Akaz tee Žuda gandaa se kokoy. ² Jiiri waranka (20) bara a se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi iddu (16) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. A mana haya tee kaŋ ga henan Abadantaa, nga Koyoo jine, a mana takaa tee kaŋ nga hayragoo Dawda n'a tee. ³ A mana hanga kala Izirayel kokoyey, a na ba nga iz'aroo ton nuune ra k'a tee sargari, sanda almuahaley kaŋ jamawey kaŋ Abadantaa n'i gaaray Izirayel borey jine n'i tee ka bisa. ⁴ A ga sargariyaŋ kaa, ka dugu dullandi toorey ganadozey ra, nda hondey boŋ, nda tuuri firzi kul cire.

⁵ Waatoo din Siiri kokoyoo Resin nda Izirayel kokoyoo Peka kaŋ ti Remaliya iz'aroo koy Žerizalem tangam. I na Akaz kuubi k'a bere k'a daŋ game, amma i mana hin ka hin a. ⁶ Alwaatoo woo ra, Siiri kokoyoo kaŋ ti Resin na Elat koyraa dii k'a daŋ Siiri hinoo cire. A na Žuda borey gaaray k'i kaa Elat koyraa ra. Edom boroyaŋ kaa ka goro Elat, i goo a ra hala hō.

⁷ Akaz na dontokawyaŋ sanba Asiri kokoyoo Tiglat-Pileser do ka nee a se: «Ay man'ti kala ni tamoo nda ni iz'aroo, kaa k'ay kaa Siiri kokoyoo kaboo ra nda Izirayel kokoyoo kaboo ra, kaŋyaŋ kay ya ne k'ay tangam.» ⁸ Akaz na nzorfu kaaraa nda wuragoo kaŋ goo Abadantaa *hugoo ra nda kokoyoo hugoo alman jisidogoo ra zaa, a n'i sanba k'i tee gomni Asiri kokoyoo se. ⁹ Asiri kokoyoo yadda a se. Asiri kokoyoo koy Damas koyraa tangam, a n'a dii, a na koyraa borey dii ka koy nda ey Kir, de a na Resin wii.

¹⁰ Kokoyoo Akaz koy Damas ka Asiri kokoyoo Tiglat-Pileser kubay. Kaŋ kokoyoo Akaz dii sargari tonadogoo kaŋ goo Damas, a donto ka nga fasaloo nda nga nongey kul cina takaa har *sargari juwalkaa Uriya se. ¹¹ Sargari juwalkaa Uriya na sargari tonadoo foo cin ka sawa nda fasaloo hunday kaŋ kokoyoo Akaz n'a sanba ka hun Damas. Sargari juwalkaa Uriya n'a tee hala kokoyoo Akaz ga kaa ka hun Damas. ¹² Kokoyoo kaa ka hun Damas, a dii sargari tonadogoo, a kay a jine, a na sargari kaa a boŋ. ¹³ A na nga *sargari kukurantaa nda nga *taasu sargaroo dullandi a boŋ, a na nga *sargari hari-haroo mun a ga, a na nga *alaafiya teendi sargarey kuroo say-say sargari tonadogoo ga. ¹⁴ Haya kaŋ ti sargari tonadogoo kaŋ teendi nda alhan kaŋ goo Abadantaa jine, a n'a kaa dogoo ra hugoo jinoo ra, sargari tonadoo taagaa nda Abadantaa hugoo game, a n'a daŋ sargari tonadoo taagaa jere hawsa here. ¹⁵ Kokoyoo Akaz na sargari juwalkaa Uriya noo yaamaroo woo ka nee: «Subbaahoo sargari kukurantaa, nda alaasaroo taasu sargaroo ton sargari tonadoo beeroo, nda kokoyoo sargari kukurantaa, nda taasu sargaroo, nda gandaa jamaa kul sargari kukurantaa nda nga taasu sargarey nda nga sargari hari-harey, sargari kukurantey kuroo kul nda sargari tanawey kuroo kul say-say a ga. Haya kaŋ ti sargari tonadogoo kaŋ teendi nda alhan, ay ga hugaⁿ nda a.»

¹⁶ Sargari juwalkaa Uriya na hayaa kul tee nda takaa kaŋ nda kokoyoo Akaz n'a yaamar. ¹⁷ Kokoyoo Akaz na Abadantaa hugoo alhan tafawey kayri kaŋ boŋ torkawey goo kaŋ ga hanfey ga jisa, a n'i kaa i boŋ. A na alhan hanfi beeroo kaŋ maajoo ti «teekoo» zumandi ka hun hawey boŋ kaŋyaŋ goo a cire, a n'a jisi nongu ra kaŋ gandaheroo teendi nda tondi. ¹⁸ Asiri kokoyoo maaganda a na galliyaa kaŋ cinandi Abadantaa hugoo ra kunehere kaŋ maajoo ti *hunanzamzaaroo kaa dogoo ra, nga nda tarayhere minoo kaŋ nda kokoyoo ga huru.

ⁿ16.15 huga, Ebere šenni ra, almaganaa faa ti gunandi ka dii haya kaŋ ga kaa ka tee.

¹⁹Akaz teegoyey cindey, hayey kaŋ a n'i tee, i hantumandi Źuda kokoyey teegoyey citaaboo ra. ²⁰Akaz koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura nga hayragey jere Dawda koyraa ra. Nga iz'aroo Ezekiyas tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kaŋ Oze ga Izirayel laama; Samari koyraa diiyanoo

17¹Žuda gandaa kokoyoo Akaz laamaa jiiri woy cindi hinkantoo (12to) ra, Ela iz'aroo Oze tee Izirayel se kokoy, a si goro kala *Samari koyraa ra. A laama jiiri yagga. ²A na goy futu tee Abadantaa jine, amma a mana too Izirayel kokoyey kaŋ kaa a jine. ³Asiri kokoyoo kaŋ ti Salmanasar koy Oze tangam, Oze huru nga hinoo cire, a ga alkaasi bana a se. ⁴Amma Asiri kokoyoo kaa ka dii kaŋ Oze mm'a hawandifutay nga ga. Oze nka dontokawayan sanba Misira kokoyoo kaŋ ti So do. Koyne mo Oze mana yee ka jiiri kul alkaasoo bana Asiri kokoyoo se. Asiri kokoyoo na Oze dii k'a haw k'a daŋ kasa. ⁵Woo banda ga, Asiri kokoyoo na gandaa kul dii, a too Samari jine, a n'a wanga k'a daŋ game jiiri hinza. ⁶Oze laamaa jiiri yaggantoo ra, Asiri kokoyoo na Samari dii, ka Izirayel borey dii ka koy nda ey Asiri gandaa ra. A n'i gorandi Haala koyraa ra, nda Habor isaa mijoo ga kaŋ goo Gozaŋ laamaa ra, nda Med gandaa koyrawey ra.

Addaliloo kaŋ na Izirayel borey ka koy ganji

⁷Hayey wey duu Izirayel borey, zama i nka zunubu tee Abadantaa se kaŋ ti ngi Koyoo kaŋ n'i fattandi Misira gandaa ra, k'i kaa Misira kokoyoo Firawuuna kaboo ra. I na koy tanayan gana. ⁸Gandawey borey kaŋ Abadantaa n'i gaaray k'i kaa Izirayel borey jine, gandawey din aladawey no i hanga ey nda aladawey kaŋ Izirayel kokoyey n'i gorandi. ⁹Izirayel borey na hayayan tee Abadantaa, ngi Koyoo ga tuguyan ra kaŋyan si hima ka teendi. I na tooru ganadooyan cin ngi koyrawey kul ra, k'a dii za soorohugu kukey kaŋ ra i ga kay ka lakkal hala koyrawey kaŋ kuubandi nda cete. ¹⁰I na tondiyen nda *Ašera bundu tooruyan kayandi k'i gana hondu kuku kul boŋ nda tuuri firzi kul cire. ¹¹I na dugu dullandi tooru ganadogey kul ra sanda jamawey kaŋ Abadantaa n'i dii ka koy i jine. I na haya futuyan tee kaŋ na Abadantaa futandi. ¹²I na toorey gana ka gar kaŋ Abadantaa nka nee i se kaŋ i mas'a tee.

¹³Abadantaa na annabey kul nda gunandikey kul ka kašeta Izirayel nda Žuda borey ga ka nee i se: «Wa bere ka hun war fondo laalawey bande, war m'ay yaamarey nda ay hantumey dii ka dira *ašariyaa kul bande kaŋ ay n'a noo war hayragey se, kaŋ ay n'a noo ay tamey kaŋ ti annabey se i m'a har war se.» ¹⁴Amma i mana hanajer. I boŋšenday sanda ngi hayragey kaŋ mana naanay Abadantaa, ngi Koyoo. ¹⁵I na nga hantumey fur, i na *amaanaa kaŋ a n'a daŋ nga nda ngi hayragey game dunbu. Hoyrawey kaŋ a n'i daŋ i se, i man'i dii. I hanga koyyan kaŋ man'ti kala yaada, de mo ngi hundey tee yaada. I hanga gandawey kaŋ g'i kuubi k'i bere bande, ka gar Abadantaa nee kaŋ i masi hanga i bande. ¹⁶I na Abadantaa, ngi Koyoo yaamarey kul naŋ. I na guuru mennandi k'a tee tooru yagaw hinka, i na Ašera bundu tooru kayandi, i ga sujudu beenaa hayey kul kaŋ ti waynaa, nda handoo, nda handarawey se, i na tooroo kaŋ se i ga nee *Bal gana. ¹⁷I na ngi iz'arey nda ngi ize woyey ton nuune ra k'i tee sargari, i na ngi boŋ noo gunandiyan se, i na ngi boŋ noo kotte se, i na ngi boŋ noo goy futu teeyan se Abadantaa jine kaŋ n'a futandi. ¹⁸Woo se Abadantaa hanse ka futu Izirayel ga, a n'i moorandi nga. Žuda alkabiilaa hinne ka cindi.

¹⁹Amma Žuda borey mo mana Abadantaa, ngi Koyoo yaamarey dii. I mana hanga kala Izirayel borey aladawey. ²⁰Woo maaganda se Abadantaa na Izirayel dumoo kul fur, a n'i kaynandi k'i daŋ komakawayan kabey ra hala nongu kaŋ ra a n'i gaaray k'i moorandi nga.

²¹Waatoo kaŋ a na Izirayel borey dunbu k'i kaa Dawda hugoo borey ra, Izirayel borey na Nebat iz'aroo, Žeroboham tee kokoy, ka gar Žeroboham na Izirayel moorandi Abadantaa k'a kaŋandi zunubu beeri ra. ²²Zunubey kul kaŋ Žeroboham

n'i tee, Izirayel borey na ngi cine tee, i mana fay nda ey ²³ hala nongu kaŋ ra Abadantaa na Izirayel moorandi nga, sanda takaa kaŋ nda a n'a har nda nga tam annabey kul miŋey. Abadantaa na Izirayel moorandi nga laboo, a n'i dii ka koy Asiri gandaa ra kaŋ ra i cindi hala hō.

Samari borey assiloo

²⁴ Asiri kokoyoo daŋ ka kate Babiloŋ koyraa boroyaŋ, nda Kuta koyraa boroyaŋ, nda Awa koyraa boroyaŋ, nda Hamat koyraa boroyaŋ, nda Sefarbayim koyraa boroyaŋ. A n'i gorandi *Samari gandaa koyrawey ra Izirayel borey dogey ra kaŋ diyandi ka koy. I na Samari gandaa tee ngi mayray, i goro nga koyrawey ra. ²⁵ Waatoo kaŋ i ūintin ka goro nongey din ra, i si hunbur Abadantaa. Woo se Abadantaa na ganjihaylayaŋ sanba i ga kaŋyaŋ wiiya i ra. ²⁶ I nee Asiri kokoyoo se: «Gandawey borey kaŋ n'n'i zaa kate k'i gorandi Samari koyrawey ra si gandaa koyoo hantumey kaŋ kayandi bay. A na ganjihaylayaŋ sanba i ga kaŋ n'i wii, zama i si gandaa koyoo hantumey kaŋ kayandi bay.» ²⁷ Asiri kokoyoo na yaamaroo woo noo ka nee: «Wa *sargari juwalkey kaŋ war n'i dii ka koy no din affoo sanba no din a ma koy goro no din k'i cawandi gandaa koyoo hantumey kaŋ kayandi.» ²⁸ Sargari juwalkey kaŋ i n'i dii ka fatta Samari, ngi affoo kaa ka goro Betel koyraa ra k'i cawandi takaa kaŋ nda boro ga hima ka hunbur Abadantaa.

²⁹ Amma dumi foo kul borey ga ngi boŋ koyey tee. I n'i daŋ ngi tooru ganadogey hugey ra kaŋ Samari borey n'i cin. Dumi foo kul borey na woo tee koyrawey ra kaŋ ra i ga goro. ³⁰ Babiloŋ koyraa borey na Sukot-Benot tooru assuura tee, Kuta koyraa borey na Nergal tooru assuura tee, Hamat koyraa borey na Ašima tooru assuura tee, ³¹ Awit koyraa borey na Nibhaz tooru assuura nda Tartak tooru assuura tee, Sefarbayim koyraa borey ga ngi iz'arey warra nuune ra k'i tee sargari Adramelek nda Anamelek se kaŋyaŋ ti Sefarbayim koyey. ³² Woo kul, borey wey kul ga hunbur Abadantaa mo, i na boro dumi kul ngi ra tee sargari juwalkaw tooru ganadogey se kaŋ ga sargari kaa i se tooru ganadogey hugey ra. ³³ Woo ra i ga hunbur Abadantaa, amma i ga ngi boŋ koyey mo gana, ka sawa nda gandawey kaŋ ra i n'i dii ka koy alaadawey.

³⁴ Hala hō i goo alaada ųeeney bande. I si hunbur Abadantaa nda cimi. I si ngi hantumey, nda ngi hantumey kaŋ kayandi, nda *ašariyaa, nda yaamaroo dii kaŋ Abadantaa n'i daŋ Yakuba hayroo se, bora kaŋ a na maapoo daŋ Izirayel. ³⁵ Abadantaa nka *amaana daŋ nga nda ey game, a n'i noo yaamaroo woo ka nee: «War masi hunbur koy tana, war masi sujudu i jine, war mas'i gana, war masi sargari kaa i se. ³⁶ Amma agay, Abadantaa no war ma hunbur agay, agay kaŋ na war fattandi Misira gandaa ra nda ay hini beeroo nda kabe albarkante. Ay jine no war ma sujudu, agay se war ma sargariyaŋ kaa. ³⁷ War ma gaabandi k'ay hantumey, nda ay hantumey kaŋ kayandi, nda agay ašariyaa, nda yaamaroo kaŋ ay n'i hantum war se ka dira waati kul, war masi hunbur koy tanayaŋ. ³⁸ War masi dirŋa amaanaa kaŋ ay n'a daŋ agay nda war game, war masi hunbur koy tanayaŋ. ³⁹ Amma agay, Abadantaa, war Koyoo no war ma hunbur a, agay no ma war kaa war iberey kul kabey ra.»^J

⁴⁰ Amma i mana haŋajer, i cindi i ga hanga ngi alaada ųeeney bande. ⁴¹ Gandawey wey ga hunbur Abadantaa, woo kul, i ga ngi toorey gana. Ngi izey nda ngi izey izey mo hala hō ga takaa follokaa tee kaŋ ngi hayragey n'a tee.

Waatoo kaŋ Ezekiyas ga Žuda laama

(Taarikey 2to 29.1–2; 31.1)

18¹ Izirayel kokoyoo Oze kaŋ ti Ela iz'aroo laamaa jiiri hinzantoo ra, Akaz iz'aroo Ezekiyas tee Žuda gandaa se kokoy. ² Jiiri waranka cindi guu (25) bara a se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri waranka cindi yagga (29) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Jaaŋoo maapoo ti Abi, Zakariya ize woy no. ³ A na haya tee kaŋ ga henan Abadantaa jine, sanda takaa hunday kaŋ nga hayragoo Dawda n'a tee. ⁴ Nga no ka tooru ganadogey say, a na tondey kaŋ i n'i kayandi k'i tee tooru kayri, a na bundu tooroo dunbu-dunbu kaŋ se i ga nee *Ašera. A na alhan gondoo kaŋ Musa n'a tee kayri-kayri, zama hala ka kaa waatoo woo Izirayel borey ga dugu dullandi maapoo ga: i si nee a se kala Nekuštaŋ. ⁵ A na nga naanaa daŋ Abadantaa, Izirayel Koyoo ra ka bisa Žuda kokoyey kul kaŋ kaa dumaa ga wala wey kaŋ kaa a jine. ⁶ A hawa Abadantaa ga, a mana banda bere a se, a na yaamarey dii kaŋ Abadantaa n'i har Musa se. ⁷ Abadantaa goo a bande. Goy kul kaŋ a n'a tee ga boori a ga. A ture Asiri kokoyoo ga, a mana boŋdum a se. ⁸ Nga no ka Filisti borey kar hala Gaaza nda nga laamaa ra, k'a dii za soorohugu kukey kaŋ ga i kay ka lakkal hala koyrawey kaŋ kuubandi nda cete.

Samari koyraa diiyanoo hongandiyanoo

(17.3–7)

⁹ Kokoyoo Ezekiyas laamaa jiiri taacantoo kaŋ ga sawa nda Izirayel kokoyoo Ela iz'aroo Oze laamaa jiiri iyyantoo, Asiri kokoyoo Salmanasar koy *Samari koyraa tangam k'a wanga k'a daŋ game. ¹⁰ Jiiri hinza banda ga, Ezekiyas laamaa jiiri idduwantoo ra, Izirayel kokoyoo Oze laamaa jiiri yaggantoo ra Samari diyandi. ¹¹ Asiri kokoyoo ka Izirayel borey dii ka koy nda ey Asiri k'i gorandi Haala koyraa ra Habor isaa mijoo ga kaŋ goo Gozaŋ laamaa ra, nda Med gandaa koyrawey ra. ¹² Bonawey wey duu ey, zama i nka mana haŋajer Abadantaa, ngi Koyoo se, i na nga *amaanaa dunbu. Hayey kul kaŋ Musa, Abadantaa tamoo n'i yaamar, i mana haŋajer i se, i man'i ka goy.

Asiri kokoyoo Senakerib na Žuda gandaa wongu

(Ezayi 36.1; Taarikey 2to 32.1)

¹³ Kokoyoo Ezekiyas laamaa jiiri woy cindi taacantoo (14to) ra, Asiri kokoyoo Senakerib na Žuda koyrawey kaŋ kuubandi nda cete kul wongu, a n'i dii. ¹⁴ Žuda kokoyoo Ezekiyas daŋ ka nee Asiri kokoyoo se kaŋ goo Lakiš koyraa ra: «Ay na zunubu tee, mas'ay tangam koyne. Haya kul kaŋ n'n'a kayandi y'a tee, ay g'a tee.» Woo ga, Asiri kokoyoo kayandi Žuda kokoyoo Ezekiyas ma nzorfu kaaray ton yagga nda wura kilo zangu yagga (900) bana nga se. ¹⁵ Ezekiyas na nzorfoo kul kaŋ goo Abadantaa *hugoo ra nda kokoy hugoo alman jisidogoo ra zaa k'i noo a se. ¹⁶ Alwaatoo woo ra, Ezekiyas na ba wuragoo kaŋ goo Abadantaa hugoo mijoo nda nga ganboo carawey ga kaa, maanaa kokoyoo Ezekiyas nk'i daabu nda wura, a n'i noo Asiri kokoyoo se.

Senakerib na Žerizalem wanga k'a daŋ game

(Ezayi 36.2–22; Taarikey 2to 32.9–16)

¹⁷ Asiri kokoyoo na nga wongu-izey jineboraa, nda nga goykaw beerey jineboraa, nda nga hugoo goykey jineboraa, nda wongu-ize jama beeri sanba ka hun Lakiš koyraa ra ka koy Žerizalem, kokoyoo Ezekiyas do. I koy too Žerizalem. Kaŋ i too, i kay beenehere hari margadogoo gootaa do, šiinidaŋkey kaloo fondaa ga. ¹⁸ I na kokoyoo cee. Hilkiya iz'aroo Eliyakim kaŋ ti hugoo goykey jineboraa fatta ka kaa

i do, nga nda hantumkaa Šebna, nda Asaf iz'aroo Yowa kaŋ goo kaddaasey gande. ¹⁹Asiri kokoy hugoo goykey jineboraa nee i se: «War ma nee Ezekiyas se: «Kokoy beeroo ka šelaŋ kaŋ ti Asiri kokoyoo ka nee: “Naanay cine foo bara ma ne? ²⁰Hewoo de bande ni šelaŋ, n'ga hongu kaŋ ni goo nda wongu lakkal nda wongu gaabi? Sohō, may ra n'na ni naanaa daŋ kaŋ se n'ga ture ay ga? ²¹Misira gandaa ra n'n'a ni naanaa daŋ, kakaaru kayraa woo kaŋ boro kul kaŋ dibi a ga, a ga kaboo hay ka fatta. Woo no Misira kokoyoo, Firawuuna ga ti a borey kul se kaŋ ga ngi naanaa daŋ a ra.” ²²A ga hin ka tee war ma nee ya ne: «Abadantaa, ir Koyoo ra ir n'ir naanaa daŋ. Amma man'ti nga nongey kaŋ ra i g'a gana nda nga sargari tonadogey no Ezekiyas n'i derandi ka nee Žuda nda Žerizalem se kaŋ i si hima ka sujudu kala sargari tonadogoo woo hinne jine, Žerizalem ra. ²³Sohō ma waafaku nda ay koyoo, Asiri kokoyoo, ay ga ni noo bari zenber hinka (2.000) hala de ni goo nda i kul se kaarukawyan. ²⁴Takaa foo nda n'ga hin ka goforner gaaray ba nda ay koyoo goykey kul ikaccaa no? Misira ga n'ga felle haya kaŋ ti torkawey nda ngi baryey. ²⁵Koynē mo n'ga hongu man'ti Abadantaa ibaayoo no ya nongoo woo tangam k'a halaci wala? Abadantaa ka nee ya ne kaŋ ya koy gandaa woo tangam k'a halaci.»

²⁶Hilkiya iz'aroo Eliyakim, nda Šebna, nda Yowa nee Asiri kokoy hugoo goykey jineboraa se: «Ir g'a wiri ni ga, ma šelaŋ ir kaŋ ti ni tamey se Siiri šenni ra, zama ir ga maa a ra. Masi šelaŋ ir se nda Žuda šenni, zama jamaa kaŋ goo koyraa cetaa boŋ ga maa ir se.» ²⁷Amma kokoy hugoo goykey jineboraa nee i se: «Ay koyoo nk'ay sanba ya woo har ni koyoo nda ni hinne se wala? N'ga hongu borey wey kaŋ ga goro cetaa ga, kaŋ sanda war, i ga ngi wiroo ŋaa, i ga ngi toošoo haŋ sii a ra?»

²⁸Woo banda ga, kokoy hugoo goykey jineboraa tun nga boŋ ga, a na nga jindoo jer ka kaati ka nee Žuda borey šenni ra: «Wa haŋajer hayaa kaŋ kokoy beeroo n'a har, Asiri kokoyoo. ²⁹A nee: «War masi naŋ Ezekiyas ma war darga, a si hin ka war kaa ay kaboo ra. ³⁰War masi naŋ Ezekiyas ma kate war ma war naanaa daŋ Abadantaa ra, nda a nee war se kaŋ šikka sii Abadantaa ga war kaa kabe ra, koyraa woo si kaŋ Asiri kokoyoo kaboo ra.» ³¹War masi haŋajer Ezekiyas se, zama Asiri kokoyoo nee: «Wa alaafiya tee ay bande, wa fatta ka war boŋ noo ya ne. Nda woo teendi, war affoo kul ga nga *alaneb faaroo nda jeejajyanŋoo izey ŋaa, war affoo kul ga nga dayoo haroo haŋ, ³²hala waati kaŋ ay kaa ka war zaa ka koy nda war ganda ra kaŋ ga hima war gandaa, ganda kaŋ ra taasu nda alaneb hari goo, ŋaayan nda alaneb faari ganda, *zaytupaa jii nda yuu ganda. Woo ra war ga huna, war si buu.» Adiši war masi haŋajer Ezekiyas se kaŋ ga baa nga ma war derandi ka nee war se kaŋ Abadantaa ga war kaa kabe ra. ³³Gandawey koyey ra, may ka hin ka nga gandaa kaa Asiri kokoyoo kaboo ra? ³⁴Man Hamat nda Arpad koyey? Man Sefarbayim, nda Hena, nda Iba koyey? I hin ka *Samari koyraa kaa ay kaboo ra wala? ³⁵Adiši, gandawey koyey kul ra, may no ka hin ka ngi gandaa kaa ay kaboo ra, hala Abadantaa ma hin ka Žerizalem kaa ay kaboo ra?»

³⁶Jamaa dangay, i man'a zaabi nda baffoo, zama kokoyoo nk'i yaamar kaŋ i masi tuuru a se. ³⁷Kokoy hugoo goykey jineboraa kaŋ ti Hilkiya iz'aroo Eliyakim, nda hantumkaa Šebna, nda boraa kaŋ goo kaddaasey gande kaŋ ti Asaf iz'aroo Yowa, bankaaray kottayan goo i ga, i koy Ezekiyas do, i na Asiri kokoy hugoo goykey jineboraa šennoo har a se.

Kokoyoo Ezekiyas na annabi Ezayi lakkaloo ceeci*(Ezayi 37.1–7)*

19¹ Waatoo kaɗ kokoyoo Ezekiyas maa ŝennoo kaɗ i kate a, a na nga bankaarawey kottu, a na saaku kasa daɗ nga ga, a koy Abadantaa *hugoo do. ² Nga hugoo goykey jineboraa kaɗ ti Eliyakim, nda hantumkaa Ŝebna, nda *sargari juwalkey boro beerey, a n'i sanba Amots iz'aroo, annabi Ezayi do, i na saaku kasa daɗ ngi ga. ³ I koy nee a se kaɗ Ezekiyas nee: «Hō man'ti kala binemarayyan, nda zukandiyan, nda kaynandiyan zaari. A ga hima nda woyyaɗ kaɗ ga baa ka hay, amma i sii nda gaabi ka ngi izey daɗ aduɗɗa ra. ⁴ A ga hin ka tee Abadantaa, ni Koyoo ma maa ŝenney kul kaɗ Asiri kokoy goykey jineboraa n'i har kaɗ nga koyoo Asiri kokoyoo n'a sanba ka Irkoy hunantaa wow. A ga hin ka tee Abadantaa, ni Koyoo m'a zukandi ŝenney kaɗ Abadantaa, ni Koyoo maar'ey maaganda. Irkoy ɗaaray wey kaɗ cindi ir ra kaɗ mana buu se.»

⁵ Kokoyoo Ezekiyas borey na dontaa too Ezayi do. ⁶ Ezayi nee i se: «Hayaa ne kaɗ war ga koy a har war koyoo se: «Hayaa ne kaɗ Abadantaa n'a har, a nee: «Masi hunbur ŝenney kaɗ ni maar'ey, wowey wey kaɗ Asiri kokoyoo borey n'i har ya ne. ⁷ Kokoyoo ga kaa ka duu alhabar. Ay ga daɗ binoo ra a ma kayandi ka willi nga gandaa ra, no din ra, ay ga daɗ i m'a wii nda takuba.»»

Asiri kokoyoo yee koyne ka Źerizalem hunburandi*(Ezayi 37.8–13; Taarikey 2to 32.1–7)*

⁸ Asiri kokoy hugoo goykey jineboraa maa kaɗ Asiri kokoyoo hun Lakiŝ koyraa ra ka koy Libna koyraa tangam, no din ra a koy a gar. ⁹ Woo banda ga, Asiri kokoyoo duu alhabar kaɗ Kuŝ kokoyoo kaɗ ti Tirhaka goo ma soolu ka kaa ka nga tangam. Woo ga, a yee koyne ka dontokawyaɗ sanba Ezekiyas do ka nee: ¹⁰ «Wa nee Źuda kokoyoo Ezekiyas se: «Ni Koyoo kaɗ ra n'na ni naanaa daɗ masi ni darga ka nee kaɗ Źerizalem si kaɗ Asiri kokoyoo kaboo ra. ¹¹ Ni hunday maa hayey kaɗ Asiri kokoyey n'i tee gandawey kul se, i nk'i halaci sōy. De nga no n'ga hongu kaɗ n'ga hun a ra? ¹² Koyey kaɗ gandawey g'i gana kaɗ ay hayragey n'i halaci, koyey din hin k'i kaa kabe ra wala, Gozaɗ, nda Karaɗ, nda Resef koyrawey, nda Eden koyraa borey kaɗ goo Telasar koyraa ra? ¹³ Man Hamat koyraa kokoyoo, nda Arpad koyraa kokoyoo, nda Sefarbayim koyraa kokoyoo, nda Hena koyraa kokoyoo, nda Iba koyraa kokoyoo?»»

Ezekiyas Irkoy ɗaarayyanoo*(Ezayi 37.14–20)*

¹⁴ Ezekiyas na batagaa taa dontokey kone, a n'a caw, a koy Abadantaa *hugoo ra. A n'a cebe Abadantaa se. ¹⁵ A kay Abadantaa jine k'a ɗaaray, a nee: «Abadantaa, Izirayel Koyoo kaɗ ga goro almalaykey kaɗ se i ga nee ŝerib boɗ, ni hinne ti laboo laamawey kul Koyoo, ni ka beenaa nda laboo tee. ¹⁶ Abadantaa, ni haɗaa gaaru, ma maa ya ne! Abadantaa, ni moɗey feeri, ma guna! Haɗajer kokoyoo Senakerib ŝenney se kaɗ a n'i sanba ka Irkoy hunantaa wow. ¹⁷ Cimi no, Abadantaa, kaɗ Asiri kokoyey na jamawey nda ngi gandawey say. ¹⁸ De i na ngi koyey warra nuune ra, zama wey din man'ti koy, hayayaɗ no kaɗ kabe k'i tee, bunduyaɗ nda tondiyaɗ no, woo se i n'i derandi. ¹⁹ Sohō Abadantaa, ir Koyoo, ay g'a wiri ni ga, m'ir hallasi Senakerib kaboo ra hala laboo kokoy laamawey kul ma bay kaɗ ni hinne, Abadantaa ti Irkoy!»

Ezayi na Abadantaa zaaboo too*(Ezayi 37.21–35)*

²⁰ Amots iz'aroo Ezayi daɗ ka nee Ezekiyas se: «Hayaa ne kaɗ Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Ay maa hayaa kaɗ n'n'a ɗaaray ay ga haya kaɗ ti Asiri kokoyoo Senakerib misoo. ²¹ Hayaa ti woo kaɗ Abadantaa n'a har a ga, Abadantaa nee:

“Woy-izoo kaɗ ti *Siyon koyraa ga ni kaynandi, a ga ni fude, woy-izoo kaɗ ti Žerizalem ga ni haaru ka nga boɗoo zinji-zinji.

²² May no ni donda? May no n'n'a wow?

May ga ni kaati? May no n'n'a guna nda dondaceray?

Agay, Izirayel Koy Henanantaa se n'n'i tee!

²³ N'na ni dontokey sanba

ka agay, ni Koyoo wow.

Ni nee: ‘Agay, Senakerib, ay žigi ay bari torkaa boɗ k'a zurandi,

ay žigi tondi hondey boɗ ka koy hala Libaɗ gandaa gundoo ra, ka nga *sedere bundu kukey nda nga sipres bundu henney dunbu.

Ay ga too nga ganjoo nongu koraa nda nga hawsa tefayantaa ra.

²⁴ Agay, ay na dayyaɗ fanši ka ganda waani hari haɗ.

Ay ga isaa kaɗ se i ga nee Nil kaɗ goo Misira, kabey kul kogandi nda ay cewey.”

²⁵ Ni, Senakerib, nka si bay kaɗ ay na hayey wey kayandi za gayyan?

Za zaman ay n'i hanse.

Sohō ay kate nda ey

hala ma koyra gaabanteyaɗ kayri i ma tee saaji.

²⁶ Ngi gorokey yalaafu,

i jijiri, i haw.

I hima nda faarey subey, subu firzi baana,

sanda ažiyooy kaɗ goo soorawey boɗ,

sanda alkama kaɗ kogu za a mana zay ka ben.

²⁷ Ay ga ni gororoo bay,

ay ga ni fattaroo bay, ay ga ni willi kateyanoo bay

waatoo kaɗ ni futu ay ga mo, ay ga bay.

²⁸ Hayaa kaɗ se ni futu ay ga

ni bolsay šenney huru ay haɗawey ra,

ay ga ay korbaa daɗ ni niiney ra,

ay ga agay aljamoo daɗ ni meefendey ga,

ay ga ni willandi nda fondaay kaɗ nda ni kaa.

²⁹ Ezekiyas, tammaasaa ne kaɗ ay g'a noo ma ne:

jiiroo woo war ga taasoo kaɗ kaɗ ka zay nda nga boɗ ɗaa,

yeeši mo war ga taasoo kaɗ zay nda nga boɗ ɗaa.

Amma jiiri hinzantoo, wa saya, war ma hegay,

war ma *alaneb faariyaɗ tee, war ma izey ɗaa.

³⁰ Borey kaɗ cindi Žuda jamaa ra kaɗ mana buu,

i ga linji tee nda ganda here sanda tuuri,

i ga ize tee nda beene here.

³¹ Zama borey kaɗ cindi ga tun Žerizalem ra,

Siyon tondi hondoo boɗ boroyaɗ kaɗ cindi i mana buu ga bara.

Woo ti hayaa kaɗ Abadantaa, Aduɗɗakoyoo g'a tee nga baji beeroo ra.»

³² Woo maaganda se hayaa ne kaɗ Abadantaa n'a har Asiri kokoyoo ga, a nee:

«A si huru koyraa woo ra, a si biraw kar a ra,
koray s'a gande, a si labu zuku cetaa ga k'a tee haya kaŋ ga a ga žigi ka bisa.

³³ A si willi kala nda fondaa kaŋ nda a kaa,
a si huru koyraa woo ra, agay Abadantaa ka šelaŋ.

³⁴ Ay ga koyraa woo lakkal k'a hallasi,
agay hunday maaganda se nda ay tamoo Dawda maaganda se.»

Irkoy na Žerizalem hallasi Senakerib kaboo ra

(Ezayi 37.36–38; Taarikey 2to 32.21–22)

³⁵ Cijinoo woo, Abadantaa almalaykaa fatta ka aru zenber zangu nda zenber woyyaaha cindi guu (185.000) kar Asiri borey kaloo ra. Waatoo kaŋ ra i tun subbaahi biyaa ra, bukawyaŋ goo nongoo kul ra. ³⁶ Woo ga, Asiri kokoyoo Senakerib tun ka willi ka koy goro Niniwe. ³⁷ Han foo a goo ma sujudu nga koyoo Nisrok hugoo ra, nga iz'arey Adramelek nda Sareser n'a wii nda takuba, i zuru ka koy Ararat ganda ra. Nga iz'aroo Asar-Hadoŋ tee kokoy dogoo ra.

Ezekiyas wircoo nda nga duubaaniyanoo

(Ezayi 38.1–8; Taarikey 2to 32.24)

20¹Zamanoo woo ra, Ezekiyas wirci hala nongu kaŋ ra a ga baa ka buu. Amots iz'aroo kaŋ ti annabi Ezayi koy a do ka nee a se: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: «Ni šenni kokorantey har ni hugoo borey se, zama n'ga buu, n'si huna koyne.»² Woo ga, Ezekiyas na nga boŋoo bere cetaa here, a na Abadantaa ŋaaray ka nee.³ «Ay g'a wiri ni ga, Abadantaa, ma hongu kaŋ ay dira ni jine nda laadirtaray nda ay binoo kul, de mo ay na haya tee kaŋ ga kan ma ne!» Woo banda ga, Ezekiyas hanse ka hēe.

⁴Ezayi mana hun batuma beeroo ra kaŋ Abadantaa na šenni har a se ka nee: ⁵«Willi ka koy nee Ezekiyas kaŋ ti ay jamaa boŋkoynoo se kaŋ hayaa ne kaŋ Abadantaa, nga hayraa Dawda Koyoo n'a har, a nee: «Ay maa ni ŋaarayroo, ay dii ni mundawey. Ay ga ni noo baani, ne nda jirbi hinza n'ga koy Abadantaa *hugoo ra. ⁶Ay ga jiiri woy cindi guu (15) tonton ni aloomuroo ga. Ay ga ni nda koyraa woo kaa Asiri kokoyoo kaboo ra. Ay ga koyraa woo lakkal agay hunday maaganda nda ay tamoo Dawda maaganda.»

⁷Ezayi nee kaŋ i ma jeejay-ize koga gabante zaa kate. I n'a zaa kate, i n'a daŋ doroo dogoo ga, Ezekiyas duu baani. ⁸Za woo mana tee, Ezekiyas nka nee Ezayi se: «Macin ti tammaasaa kaŋ ga cebe kaŋ Abadantaa g'ay noo baani nda mo kaŋ ne nda jirbi hinza ay ga koy Abadantaa hugoo ra?»⁹ Ezayi n'a zaabi ka nee: «Tammaasaa ne kaŋ Abadantaa g'a tee ma ne ka hakiikandi kaŋ hayaa ga tee kaŋ nga n'a har. Ni mma baa biyoo ma koy jine nda ceedaaru woy (10) wala ni mma baa a ma yee banda nda ceedaaru woy (10)?»¹⁰ Ezekiyas nee: «Haya faala ti biyoo ma koy jine nda ceedaaru woy (10). Aywa, ay si baa kala a ma yee banda nda ceedaaru woy (10).»¹¹ Annabi Ezayi na Abadantaa cee, Abadantaa na biyoo yeeti banda nda ceedaaru woy (10) Akaz hugoo sooro žigidogoo se kaŋ ga a zunbu.

Babiloŋ kokoyoo dontokey kaa Ezekiyas do

(Ezayi 39)

¹²Alwaati follokaa din da ra, Babiloŋ kokoyoo Berodak-Baladaŋ¹ kaŋ ti Baladaŋ iz'aroo, waatoo kaŋ a maa Ezekiyas wircoo, a na bataga nda gomni sanba a se. ¹³Ezekiyas na haŋajer dontokey se, a na hayey kul cebe i se kaŋ goo nga hugoo ra, nzorfu kaaraa nda wuragoo, nda haya hew kaaney nda turaarey, nda wongu jinawey nda haya kul kaŋ goo nga alman jisidogey ra. Haya sii no kaŋ Ezekiyas man'a cebe i se nga hugoo ra nda nga faadaa kul ra.

¹⁴Woo banda ga, annabi Ezayi kaa kokoyoo Ezekiyas do ka nee a se: «Macin no borey wey n'a har ma ne? Man ra i hun ka kaa ni do?» Ezekiyas zaabi ka nee: «I mana hun kala ganda mooro ra, Babiloŋ.»¹⁵ Ezayi nee koyne: «Macinyaŋ no i dii ey ni hugoo ra?» Ezekiyel zaabi ka nee: «I dii haya kul kaŋ goo ay hugoo ra. Haya sii no agay alman jisidogey ra kaŋ ay man'a cebe i se.»¹⁶ Ezayi nee Ezekiyas se: «Haŋajer Abadantaa šennoo se, a nee: ¹⁷«Hanyaŋ ga kaa kaŋ ra haya kul kaŋ goo ni hugoo ra, nda hayaa kul kaŋ ni hayragey n'a marga hala ka kaa hō, i ga koy nda i kul Babiloŋ, haya kul si cindi i ra, Abadantaa ka nee. ¹⁸I ga ni hayroo boroyaŋ kaŋ hun ni hamoo ra zaa, wey kaŋ n'n'i hay, i g'i daasu, i ga koy goy Babiloŋ kokoyoo hugoo ra.»¹⁹ Ezekiyas na Ezayi zaabi ka nee: «Abadantaa šennoo kaŋ n'n'a har ga boori», zama Ezekiyas nka nee nga boŋ se: «Ti agay hunday hunaroo ga baani nda lakkalkanay ga bara wala?»

²⁰Ezekiyas teegoyey cindey, nda nga wongaaritaraa kul, nda takaa kaŋ nda a na hari margadogoo nda gootaa tee nda ka kate hari koyraa ra, i hantumandi Žuda

¹20.12 Berodak-Baladaŋ se i ga nee Merodak-Baladaŋ Ezayi 39.1 ra.

kokoyey teegoyey citaaboo ra. ²¹Ezekiyas koy nga hayragey gar alaahara. Nga iz'aroo Manase tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kaŋ Manase ga Žuda laama

(Taarikey 2to 33.1–10, 18–20)

21 ¹ Jiiri woy cindi hinka (12) bara Manase se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woyguu cindi guu (55) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Jlaŋoo maapoo ti Hefsi-Ba. ² A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda almuhaley kaŋ jamawey kaŋ Abadantaa n'i gaaray Izirayel borey jine n'i tee ka bisa. ³ A yee ka tooru ganadogey kayandi kaŋ nga baabaa Ezekiyas n'i derandi, a na sargari tonadooyan tee *Bal se, a na *Ašera bundu tooru tee, sanda takaa kaŋ Izirayel kokoyoo Akab n'a tee, a ga sjudu beenaa hayey kul se k'i gana. ⁴ A na sargari tonadoo tanayan cin Abadantaa *hugoo ra kaŋ ga Abadantaa nee kaŋ Žerizalem ga nga maapoo ga goro.^o ⁵ A na sargari tonadooyan cin beenaa hayey kul se Abadantaa hugoo batuma hinkaa ra. ⁶ A na nga izoo ton nuune ra k'a tee sargari, a ga kotte nda gunandiyan tee. A na boroyan daŋ kaŋ ga bukawey cee k'i hāa, i ga haya har kaŋ ga kaa ka tee. A koy jine ka goy futu tee Abadantaa jine kaŋ n'a futandi. ⁷ Ašera tooroo kaŋ a n'a tee, a na daŋ Abadantaa hugoo ra kaŋ ga Abadantaa nee Dawda nda nga iz'aroo Sulaymaana se: «Hugoo woo nda Žerizalem ga kaŋ ay n'a suuba Izirayel alkabiilawey kul ra, ngi ga ay g'ay maapoo daŋ hala abada. ⁸ Ay si yee koyne ka Izirayel gaaray k'a kaa gandaa ra kaŋ ay n'a noo ngi hayragey se, haya kaŋ no de ti i ma dira yaamarey kul bande kaŋ ay n'i har i se, ka hanga *ašariyaa kul kaŋ ay tamoo Musa n'a daŋ i se.»^p ⁹ Amma Žuda borey mana maa. Manase n'i derandi hala nongu kaŋ ra i na haya futu tee ka bisa gandawey kaŋ Abadantaa n'i halaci Izirayel jine.

¹⁰ Woo sabbu se, Abadantaa šelaŋ nda nga tamey miprey kaŋ ti annabey ka nee: ¹¹ «Zama de Žuda kokoyoo Manase na almuhaley wey tee, zama de a na haya tee kaŋ jaase Amor borey kaŋ kaa a jine, zama de mo a na nga toorey ka Žuda jamaa daŋ zunubu ra, ¹² woo se hayaa ne kaŋ Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Ay ga kate Žerizalem nda Žuda ga bone kaŋ boro kul kaŋ maar'a ga mee hay. ¹³ Ay ga Žerizalem halaci sanda takaa kaŋ nda ay na *Samari koyraa nda Akab hugoo halaci. Ay ga Žerizalem tuusu sanda takaa kaŋ nda boro ga taasa tuusu, k'a gum dumaa ga. ¹⁴ Borey kaŋ mana buu i cindi ay jamaa ra, ay g'i warra k'i kaŋandi ngi iberey kabey ra, ngi iberey g'i kom ka ngi jinawey kul taa. ¹⁵ Ay ga woo tee, zama ay jamaa na goy futu tee ay jine k'ay futandi za hanoo kaŋ ngi hayragey fatta ka hun Misira hala hō.»

¹⁶ Koyne mo Manase na boro boobo kaŋ mana haya kul tee kuroo mun, hala nongu kaŋ ra Žerizalem boŋ faa ka koy boŋ faa too met nda borey kuroo kaŋ sii zunubey ra kaŋ ra a na Žuda daŋ ka goy futu tee Abadantaa jine.

¹⁷ Manase teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, nda zunuboo kaŋ a n'a tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra. ¹⁸ Manase koy nga hayragey gar alaahara, i n'a sutura nga hugoo saddinjaa ra kaŋ ti Uza saddinjaa. Nga iz'aroo Amonj tee kokoy dogoo ra.

Waatoo kaŋ Amonj ga Žuda laama

(Taarikey 2to 33.21–25)

¹⁹ Jiiri waranka cindi hinka (22) bara Amonj se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri hinka tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Jlaŋoo maapoo ti Mešulemet, Harus, Yotba koyraa boro ize woyoo no. ²⁰ Amonj na goy futu tee Abadantaa jine, sanda nga baabaa Manase takaa. ²¹ Fondaa hunday kaŋ baaboo

^o21.4 Kokoyey 1na 8.29.

^p21.7–8 Samiyel 2to 7.8–16; Kokoyey 1na 2.2–4; Taarikey 2to 6.4–6.

n'a zaa no a n'a zaa, a na toorey gana kaŋ baaboo n'i gana, a sujudu i se. ²²A na Abadantaa, nga hayragey Koyoo naŋ, de mo a mana dira Abadantaa fonda bande.

²³Han foo, kokoyoo Amoŋ borey hawandifutay a ga, i n'a wii nga hugoo ra.

²⁴Amma ganda borey na borey kul wii kaŋ hawandifutay kokoyoo Amoŋ ga. Ganda borey na nga iz'aroo Žoziyas tee kokoy dogoo ra.

²⁵Amoŋ teegoyey cindey, hayey kaŋ a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra. ²⁶I n'a sutura nga *saaraa ra Uza sadiŋaa ra. Nga iz'aroo Žoziyas tee kokoy dogoo ra.

Waatoos kaŋ Žoziyas ga Žuda laama

(Taarikey 2to 34.1–2)

22¹ Jiiri yaaha bara Žoziyas se waatoos kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri waranza cindi foo (31) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Jlaŋoo maajoo ti Yedida, Adaya, Boskat koyraa boraa ize woyoo no. ²A na haya tee kaŋ ga henan Abadantaa jine, haya kul here a hanga nga baabaa Dawda fondaa. A mana šiiri kabe guma wala iwaawa here.

Sargari juwalkey jineboraa duu ašariyaa tiiraa

(Taarikey 2to 34.8–18)

³Kokoyoo Žoziyas laamaa jiiri woy cindi yaahantoo (18to) ra, han foo a na hantumkaa Šafaŋ donto Abadantaa *hugoo ra. Šafaŋ baabaa ti Asaliya, Asaliya baabaa ti Mešulam. Žoziyas nee a se: ⁴«Koy *sargari juwalkey jineboraa Hilkiya do, a ma nzorfu kaaraa kul cere ra hinnaa bay kaŋ borey kate a Abadantaa hugoo ra, wey kaŋ hugoo jindoo lakkalkey duu ey jamaa ga. ⁵A ma tafandi borey ga kaŋ ga hima ka Abadantaa hugoo goyey juwal. I m'a noo Abadantaa hugoo goykey se hala i ma hugoo waarey hanse. ⁶I ma goykey bana kaŋ ti kabe goyteerey, nda cinakey, nda albanney. I ma hugu bundu nda tondi hoyante day hugoo hanseyanoo se. ⁷Nzorfoo kaŋ nondi i se, boro mas'i haa nda haya kaŋ ra a huru, zama i mma goy nda laadirtaray.»

⁸Woo ga, sargari juwalkey jineboraa Hilkiya nee hantumkaa Šafaŋ se: «Ay duu *ašariyaa tiiraa Abadantaa hugoo ra.» Hilkiya na citaaboo noo Šafaŋ se, Šafaŋ n'a caw. ⁹Woo banda ga, hantumkaa Šafaŋ koy kokoyoo do. A filla a se ka nee: «Ni borey na nzorfoo kaŋ goo Abadantaa hugoo ra noo borey se kaŋ kone Abadantaa hugoo goyey alwakiilitaraa goo.» ¹⁰Hantumkaa Šafaŋ nee kokoyoo se koayne: «*Sargari juwalkaa Hilkiya n'ay noo citaabu.» Šafaŋ na nga jindoo jer ka citaaboo caw kokoyoo jine.

Žoziyas na boroyaŋ sanba woy annaboo Hulda do

(Taarikey 2to 34.19–28)

¹¹Waatoos kaŋ kokoyoo maa *ašariyaa tiiraa šenney, a na nga bankaarawey kottu. ¹²Kokoyoo na yaamaroo woo noo *sargari juwalkaa Hilkiya, nda Šafaŋ iz'aroo Ahikam, nda Mikaya iz'aroo, Akbor, nda hantumkaa Šafaŋ, nda kokoyoo goykaa Asaya se ka nee: ¹³«Wa koy Abadantaa ibaayoo ceeci ya ne, nda jamaa se, nda Žuda gandaa kul se, citaaboo woo šenney kaŋ duwandi ga, zama Abadantaa futayyanoo ga beeri. A hanse ka futu ir here, zama ir hayragey mana haŋajer citaaboo woo šenney se. I mana dira nda takaa kaŋ nda a hantumandi ir ga.»

¹⁴Sargari juwalkaa Hilkiya, nda Ahikam, nda Akbor, nda Šafaŋ, nda Asaya koy woy annaboo Hulda, Šalum wandoo do. Šalum ti Tikwa iz'aroo, Tikwa ti Harhas iz'aroo. Šalum ti bankaarawey lakkalkaa. Hulda si goro kala Žerizalem, fargandi taagaa ra. I šelaŋ a se. ¹⁵A nee i se: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee kaŋ war ma nee boraa kaŋ na war sanba ay do se kaŋ ¹⁶hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee kaŋ nga ga kate bone nongoo woo nda nga gorokey ga, ka sawa nda citaaboo šenney kul kaŋ Žuda kokoyoo n'i caw. ¹⁷Zama i na nga fur, de i na dugu dullandi koy tanayaŋ se, nda teegoyey kul kaŋ i n'i tee n'a futandi, nga futuroo tonton nongoo woo ga, a si ben.» ¹⁸Amma war ma koy nee Žuda kokoyoo se kaŋ na war sanba war ma koy Abadantaa ibaayoo ceeci: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Zama de ni maa šenney kaŋ goo citaaboo woo ra, ¹⁹ni binoo maray, n'na ni boŋ yeeti ganda Abadantaa jine ka maa hayaa kaŋ ay n'a har nongoo woo ga nda nga gorokey ga, ay g'a halaci, a ga laali, zama de n'na

ni bankaarawey kottu, de mo ni hēe ay jine, agay mo, ay maa, woo ti haya kaŋ Abadantaa n'a har. ²⁰Woo se, ay ga naŋ ma koy ni hayragey gar alaaahara, n'ga kani nda alaafiya ni *saaraa ra, ni moyey si dii bonaa kaŋ ay ga kate a nongoo woo ga.» I na zaaboo woo ka koy kokoyoo do.

Žoziyas yee koyne ka amaana daŋ nga nda Abadantaa game

(Taarikey 2to 34.29–32)

23¹ Kokoyoo na dontokawyaŋ sanba i ma Žuda gandaa boro beerey nda Žerizalem boro beerey cee k'i marga nga do. ² Woo banda ga, a koy nda nga bande Abadantaa *hugoo do, nda Žuda borey kul, nda Žerizalem gorokey kul, nda *sargari juwalkey, nda annabey, nda jamaa kul, ikaccey ka koy ibeerey. A na *amaanaa citaaboo kaŋ duwandi Abadantaa hugoo ra ņenney kul caw i se. ³ Kokoyoo kay tintimoo ga, a na amaanaa taagandi nga nda Abadantaa game ka kayandi ka hanga Abadantaa ka nga yaamarey, nda nga ašariyawey, nda nga hantumey ka dira nda nga binoo kul, nda nga hundoo kul, ka amaanaa ņenney goyey tee kaŋ hantumandi citaaboo woo ra. Jamaa kul huru amaanaa ra.

Barmayyan tee Žuda gandaa addinaa ra

(Taarikey 2to 34.3–5)

⁴ Woo banda ga, kokoyoo Žoziyas na *sargari juwalkey jineboraa Hilkiya, nda sargari juwalkey kaŋ goo dumaa ga, nda Abadantaa *hugoo jindoo lakkalkey yaamar i ma Abadantaa hugoo jinawey fattandi kaŋ teendi tooroo kaŋ ti *Bal, nda tooroo kaŋ ti *Ašera, nda beenaa hayey kul se, a n'i ton Žerizalem se taray k'i tee boosu, Sedoron gooroo faarey ra, a na boosoo ka koy Betel koyraa ra. ⁵ A na toorey sargari juwalkey kaa goy kaŋ Žuda kokoyey n'i daŋ i ma dugu dullandi tooru ganadogey ra, nda Žuda koyrawey ra, nda Žerizalem kuubi-ka-beraa ra. Wey kaŋ ga dugu dullandi Bal, nda waynaa, nda handoo, nda handaraykurey, nda beenaa hayey kul se, a na ngi mo kaa goy. ⁶ A na Ašera bundoo fattandi Abadantaa hugoo ra ka hun Žerizalem ka koy Sedoron gooroo here, a na nuune daŋ a ra Sedoron gooroo ra, a n'a tee boosu. A na boosoo doori jamaa borey *saaraa ga. ⁷ A na arey kaŋ ga zinaa tee hugey kaŋ goo Abadantaa hugoo ra kayri, hugey no kaŋ ra woyey ga kaymi bankaarayyaŋ kay Ašera se.

⁸ A ciya kate Žuda koyrawey sargari juwalkey kul se, a na tooru ganadogey kaŋ ra sargari juwalkey wey ga dugu dullandi žiibandi, k'a dii za Geba hala Ber-Seba. A na ganbey^r ganadogey kayri kaŋ goo koyraa boŋkoynoo Žozuwe koyraa miŋoo. Nda boro ga huru koyraa ra, i goo koyraa miŋoo se kabe waawa here. ⁹ Amma woo kul, tooru ganadogey sargari juwalkey si hin ka koy sargari tonadogoo ra ka sargari kaa Abadantaa se Žerizalem, i ga takulawey kaŋ ra dolobiri sii ņaa ngi armye bande.

¹⁰ Kokoyoo na sargari kaadogoo kaŋ se i ga nee Tofet žiibandi kaŋ goo Hinom iz'aroo gooroo ra hala boro kul masi yee koyne ka nga iz'aroo wala nga ize woyoo daŋ nuune ra k'a tee sargari tooroo se kaŋ ti Molok. ¹¹ Baryey kaŋ Žuda kokoyey n'i kayandi waynaa ganayanoo se, baryey din sii kala Abadantaa hugoo miŋoo here. Hugey kaŋ goo jere ga, goykaw beeroo Netan-Melek galliyaa jere, a n'i kayri. A na nuune daŋ bari torkawey ra kaŋ kayandi waynaa ganayanoo se. ¹² Kokoyoo na sargari tonadogey kayri k'i kaa Akaz hugoo ra, sooraa boŋ, sooro batumaa ga, sargari tonadogey no kaŋ Žuda kokoyey n'i tee. Sargari tonadogey kaŋ Manase n'i tee Abadantaa hugoo batuma hinkaa ra, a na ngi mo kayri. Waatoo kaŋ a n'i kayri k'i kaa no banda ga, a na ngi kayri-kayrey warra Sedoron gooroo ra. ¹³ Kokoyoo na tooru ganadogey žiibandi kaŋ goo Žerizalem tenje Halaciyana⁸ tondi hondoo se kabe guma here, kaŋ Izirayel kokoyoo Sulaymaana n'a cin *Astarte, Sidon borey koy harramantaa se, nda Kemoš, Mowab koy harramantaa se, nda Milkom, Amon

^r23.8 Ebere hantumoo ra, *ganbey* nda *jindaaru toorey* kalimawey ga baa ka hima, Sargarey 17.7; Taarikey 2to 11.15.

^s23.13 Ebere hantumoo ra, *Halaciyana* nda **Zaytunayey* kalimawey ga baa ka hima, Kokoyey 1na 11.7.

borey koy almuhalantaa se. ¹⁴ Kokoyoo Žoziyas na tondey kaŋ i n'i kayandi kayri, a na Ašera bundu toorey dunbu, a na adamize biri ka no din too.

Barmayyan tee Izirayel gandaa addinaa ra

(*Taarikey 2to 34.6–7*)

¹⁵ Haya kaŋ ti sargari tonadogoo kaŋ cindi Betel nda tooru ganadogoo kaŋ Nebat iz'aroo Žeroboham kaŋ na Izirayel kaŋandi zunubu ra n'a tee, Žoziyas na sargari tonadogoo woo nda tooru ganadogoo mo kayri. A na tooru ganadogoo ton k'a tee boosu, a na *Ašera bundu tooroo diinandi.

¹⁶ Žoziyas ŋeli, de a ga dii *saarawey kaŋ goo tondi hondoo boŋ. A daŋ ka birey zaa saarawey ra k'i ton sargari tonadogoo boŋ. A n'a žiibandi, ka sawa nda Abadantaa šennoo kaŋ a n'a har nda Irkoy boraa miŋoo. Woo ti šenniyan kaŋ a n'i har ka bisa.⁵ ¹⁷ A nee: «Macin ti tondoo woo kaŋ ga kay, kaŋ ay ga dii a?» Koyraa borey n'a zaabi ka nee a se: «Irkoy boraa kaŋ hun Žuda saaraa no. A na hayey har ka bisa kaŋ ni ne k'i tee Betel sargari tonadogoo ga.» ¹⁸ Waatoo din, Žoziyas nee: «W'a naŋ, boro kul masi tuku nga birey ga.» I na nga birey naŋ, nga nda annaboo kaŋ hun *Samari birey.

¹⁹ Žoziyas yee koyne ka tooru ganadogey hugey kul kayri Samari koyrawey ra. Izirayel kokoyey n'i tee, haya no kaŋ na Abadantaa futandi. A na hayaa hunday tee i se kaŋ a n'a tee Betel koyraa ra. ²⁰ A na tooru ganadogey *sargari juwalkey kaŋ goo no din kul jindey kaa sargari tonadogey ga, a na boro biri ton sargari tonadogey boŋ. A willi Žerizalem.

Žuda jamaa na Borcintaraa jingaroo tee

(*Taarikey 2to 35.1, 18–19*)

²¹ Kokoyoo na jamaa kul yaamar ka nee: «War kul ma *Borcintaraa jingaroo jingar Abadantaa, war Koyoo maŋŋoo ga sanda takaa kaŋ nda a hantumandi *amaanaa citaaboo woo ra.» ²² Borcintaraa jingaroo woo cine jingar mana bay ka tee za zamanoo kaŋ ra alkaaley ga Izirayel laama hala ka kaa Izirayel kokoyey nda Žuda kokoyey waatey kul ga. ²³ Kokoyoo Žoziyas laamaa jiiri woy cindi yaahantoo (18to) ra, i na Borcintaraa jingaroo woo jingar Abadantaa maŋŋoo ga Žerizalem.

Žoziyas laamaa benantaa

(*Taarikey 2to 35.20–27; 36.1*)

²⁴ Ka tonton, Žoziyas na Žuda gandaa nda Žerizalem koyraa borey kaŋ ga bukawey cee nda wey kaŋ ga gunandi halaci, a na assuurawey kul kaŋ i n'i tee koy, nda toorey, nda koy harramantey kayri hala i ma *ašariyaa tiiraa kaŋ *sargari juwalkaa Hilkiya duu a Abadantaa *hugoo ra šenney beerandi k'i ka goy.

²⁵ Kokoy mana bay ka tee sanda Žoziyas takaa kaŋ nda nga binoo kul, nda nga hundoo kul, nda nga gaaboo kul yee kate Abadantaa se ka sawa nda woo kul kaŋ Musa ašariyaa n'a har. Nga dumaa ga, nga cine mana tee.

²⁶ Amma woo kul, Abadantaa mana yee nga futay beeroo se banda, futay beeroo kaŋ a n'a tee Žuda se, hayaa kul kaŋ Manase n'a tee kaŋ n'a futandi maaganda. ²⁷ Abadantaa nee: «Ay ga Žuda mo gaaray k'a moorandi agay sanda takaa kaŋ ay n'a tee Izirayel se, ay ga koyraa woo kaŋ ay n'a suuba kaŋ ti Žerizalem fur, nga nda hugoo kaŋ ga ay nee: «Ay maŋŋoo goo nongoo woo ra.»[†]

²⁸ Žoziyas teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Žuda kokoyey teegoyey citaaboo ra. ²⁹ Nga waatoo ra, Firawuuna kaŋ ti Neko kaŋ ti Misira kokoyoo koy Asiri kokoyoo tangam Efrat isaa here. Kokoyoo Žoziyas koy a kubay,

⁵23.16 Kokoyey 1na 13.2.

[†]23.27 Kokoyey 1na 8.29.

amma za Firawuuna moɲoo kara a ga Megido koyraa ra, Firawuuna n'a wii. ³⁰ Nga borey na nga bukaa daɲ bari torika ra k'a ka hun Megido ka koy Žerizalem kaɲ ra i n'a sutura nga *saaraa ra. Gandaa jamaa na Žoziyas iz'aroo Žowakaz zaa, i n'a yon k'a tee kokoy, a huru nga baabaa dogoo ra.

Waatooy kaɲ Žowakaz ga Žuda laama

(Taarikey 2to 36.2–4)

³¹ Jiiri waranka cindi hinza (23) bara Žowakaz se waatooy kaɲ a ga huru kokoytaraa ra. A na handu hinza tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Ƴaɲoo maɲoo ti Hamutal, Žeremi, Libna boraa ize woy no. ³² A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda takaa hunday kaɲ nga hayragey n'a tee. ³³ Firawuuna kaɲ ti Neko n'a haw Ribla koyraa ra, Hamat gandaa ra hala a masi laama Žerizalem koyne. A na alkaasi daɲ gandaa ga kaɲ ti nzorfu kaaray ton hinza nda wura kilo waranza cindi guu (35).

³⁴ Firawuuna kaɲ ti Neko na Žoziyas iz'aroo Eliyakim tee kokoy nga baabaa Žoziyas dogoo ra. A na maɲoo barmay k'a tee Yoyakim. A na Žowakaz zaa nga bande ka koy Misira, a buu no din. ³⁵ Yoyakim na Firawuuna noo nzorfoo nda wuragoo ka sawa nda Firawuuna yaamaroo. Hala a ma hin ka woo tee, a nka gandaa jamaa kul duuraa neeši, ka alkaasi daɲ jamaa foo kul ga ka sawa nda nga almanoo. Woo banda ga, a na nzorfoo nda wuragoo noo Firawuuna Neko se.

Waatooy kaɲ Yoyakim ga Žuda laama

(Taarikey 2to 36.5–8)

³⁶ Jiiri waranka cindi guu (25) bara Yoyakim se waatooy kaɲ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi foo (11) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Žerizalem. Ƴaɲoo maɲoo ti Zebudda, Pedaya, Ruma koyraa boraa ize woyoo no. ³⁷ A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda takaa hunday kaɲ nga hayragey n'a tee.

24¹Yoyakim laamaa waati, Babilonj kokoyoo kaŋ ti Nebukanezar koy Źuda gandaa tangam. A na Yoyakim daŋ nga hinoo cire jiiri hinza, woo banda ga, Yoyakim bere Nebukanezar ga ka ture a ga. ²Babilonj borey ra, nda Siiri borey ra, nda Mowab borey ra, nda Amonj borey ra, Abadantaa na komakaw jamayaŋ zaa i ra k'i sanba Yoyakim ga. A n'i sanba Źuda ga hala nga m'a derandi ka sawa nda takaa kaŋ Abadantaa ůennoo kaŋ a n'a har nda nga tamey, annabey mijey. ³Woo mana teendi kala Abadantaa hinne yaamaroo ga kaŋ ga baa nga ma Źuda moorandi nga, zunubey kul kaŋ Manase n'i tee maaganda, ⁴nda mo borey kaŋ mana haya kul tee kaŋ a na ngi kurey mun, hala nongu kaŋ ra a na ngi kurey ka Źerizalem too met. Abadantaa si baa nga ma yaafa a se.

⁵Yoyakim teegoyey cindey, hayey kul kaŋ a n'i tee, i hantumandi Źuda kokoyey teegoyey citaaboo ra. ⁶Yoyakim koy nga hayragey gar alaahara. Nga iz'aroo Yoyakin^u tee kokoy dogoo ra.

⁷Misira kokoyoo mana yee koyne ka fatta nga gandaa ra ka koy tangam, zama Babilonj kokoyoo na labu kul kaŋ goo Misira kokoyoo maapoo ga dii, k'a dii za Misira gooroo do hala ka koy Efrat isaa do.

Waatoos kaŋ Yoyakin ga Źuda laama

(Taarikey 2to 36.9–10)

⁸Jiiri woy cindi yaaha (18) bara Yoyakin se waatoos kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na handu hinza tee kokoytaraa ra, a si goro kala Źerizalem. Źaŋoo maapoo ti Nekuůta, Elnataŋ, Źerizalem boro ize woy no. ⁹A na goy futu tee Abadantaa jine sanda takaa hunday kaŋ nga baabaa n'a tee.

¹⁰Alwaatoos woo, Babilonj kokoyoo Nebukanezar borey koy Źerizalem tangam, i n'a wanga ka koyraa daŋ game. ¹¹Babilonj kokoyoo Nebukanezar too kate koyraa tenje ka gar nga borey n'a wanga k'a daŋ game. ¹²Źuda kokoyoo Yoyakin na nga boŋ noo Babilonj kokoyoo se, nga nda nga jaa, nda nga borey, nda nga boŋkoyney, nda nga goykaw beerey. Babilonj kokoyoo n'a dii ka koy, woo mana teendi kala Babilonj kokoyoo laamaa jiiri yaahantoo ga.

¹³A na Abadantaa *hugoo almanoo kul nda kokoyoo hugoo almanoo zaa ka koy. A na wura jinawey kul kaŋ Izirayel kokoyoo Sulaymaana n'i tee Abadantaa hugoo ra kayri, sanda takaa kaŋ nda Abadantaa n'a har. ¹⁴A na Źerizalem borey kul dii k'i ka koy. Wongu-izey jineborey kul nda wongaarey kul kaŋ a n'i dii ka koy hinnaa ti boro zenber woy (10.000), nda mo kabe goyteerey kul nda garaasey kul. Boro kul mana cindi kala gandaa alfukaarey hinne. ¹⁵A na kokoyoo Yoyakin dii ka koy Babilonj, a na kokoyoo jaa, nda kokoyoo wandey, nda nga goykaw beerey, nda mo gandaa boŋkoyney dii k'i ka hun Źerizalem ka koy nda ey Babilonj. ¹⁶Babilonj kokoyoo na wongu-izey kaŋ hinnaa ti zenber iyeye (7.000), nda kabe goyteerey nda garaasey kaŋ hinnaa ti zenber foo (1.000) dii ka koy Babilonj. I kul man'ti kala boroyaŋ kaŋ ti wongaariyaŋ wongu ra.

¹⁷Babilonj kokoyoo na Yoyakin hasaa kaŋ maapoo ti Mataniya tee kokoy dogoo ra, a na maapoo bere k'a tee Sedesiyas.

Waatoos kaŋ Sedesiyas ga Źuda laama

(Taarikey 2to 36.11–12; Źeremi 52.1–3)

¹⁸Jiiri waranka cindi foo (21) bara Sedesiyas se waatoos kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woy cindi foo (11) tee kokoytaraa ra, a si goro kala Źerizalem. Źaŋoo maapoo ti Hamutal, Źeremi, Libna boro ize woy no. ¹⁹A na goy futu tee Abadantaa jine, sanda takaa hunday kaŋ Yoyakim n'a tee.

^u24.6 Yoyakin da se i ga nee Yekoniya, Taarikey 1na 3.16ra.

²⁰ Woo kul tee Žerizalem nda Žuda ga Abadantaa futuyanoo maaganda, hala nongu karj ra a n'i moorandi nga. Sedesiyas ture Babilonj kokoyoo ga.

Nebukanezar na Žerizalem tangam

(Žeremi 39.1–7; 52.4–11)

25¹ Sedesiyas laamaa jiiri yaggantoo handu woyantoo (10to) zaari woyantoo (10to) ra, Babiloŋ kokoyoo Nebukanezar nda nga wongu-ize jamaa kul na Žerizalem tangam. A na nga kaloo sinji a tenje, i na cete cin koyraa kuubi-ka-beraa kul bande. ² Koyraa tee nongu kaŋ i n'a wanga k'a daŋ game hala kokoyoo Sedesiyas laamaa jiiri woy cindi faantoo (11to) ga.

³ Heraa hanse ka laala koyraa ra, ŋaayan sii no koyne gandaa borey se. Handu [taacantoo]^w jirbi yaggantoo ra, ⁴ i na fun kaa koyraa cetaa ra. Cijinoo ra, wongu-izey kul na fondaa zaa kaŋ goo cete hinkaa game, kokoyoo saddin̄aa jere, ka gar Babiloŋ borey goo ma koyraa wanga k'a bere. Kokoyoo na Žurdeŋ isaa ganganoo fondaa zaa ka koy. ⁵ Amma Babiloŋ borey wongu-ize jamaa na kokoyoo gaarandi, i duu a Žeriko gangani ra, nga wongu-ize jamaa kul n'a naŋ, i say-say. ⁶ I na kokoyoo dii k'a ka koy Ribla koyraa ra Babiloŋ kokoyoo do, i na alhukum zurandi a ga. ⁷ I na Sedesiyas iz'arey jindey kaa moŋey cire, woo banda ga, Babiloŋ kokoyoo na Sedesiyas moŋey looti. A n'a haw nda alhan šešeri k'a ka koy Babiloŋ.

Babiloŋ borey na Žerizalem say, i na nga borey ka koy

(Taarikey 2to 36.17–21; Žeremi 39.8–10; 52.12–30)

⁸ Nebukanezar kaŋ ti Babiloŋ kokoyoo laamaa jiiri woy cindi yaggantoo ra (19to), handu guwantoo, zaari iyyantoo ga, Nebuzaradaŋ kaŋ ti kokoyoo lakkalkaw maanawey jineboraa nda Babiloŋ kokoyoo boro kaa Žerizalem. ⁹ A na Abadantaa *hugoo ton, nda kokoyoo hugoo, nda Žerizalem hugey kul. A na hugu beerey kul ton. ¹⁰ Babiloŋ borey wongu-ize jamaa kul kaŋ goo kokoyoo lakkalkaw maanawey jineboraa bande na cetaa kayri kaŋ ga Žerizalem kuubi.

¹¹ Nebuzaradaŋ kaŋ ti kokoyoo lakkalkaw maanawey jineboraa na jamaa kaŋ cindi dii ka koy Babiloŋ gandaa ra, wey kaŋ cindi koyraa ra, nda wey kaŋ na ngi boŋ noo kokoyoo se. ¹² Amma kokoyoo lakkalkaw maanawey jineboraa na gandaa alfukaaruyan naŋ i ma tee *alaneb faari goykaw nda beerikaw.

¹³ Babiloŋ borey na alhan ganjey kaŋ goo Abadantaa hugoo ra, nda torkawey, nda alhan hanfi beeroo kaŋ maŋpoo ti «teekoo» kayri kaŋ goo Abadantaa hugoo batumaa ra. I na alhanoo ka koy Babiloŋ. ¹⁴ I koy nda barmawey mo, nda pelley, nda huryawey, nda potey nda alhan jinawey kaŋ nda goyey ga teendi Abadantaa hugoo ra. ¹⁵ Lakkalkaw maanawey jineboraa na dugu canbey, nda kusey kaŋ teendi nda wura nda nzorfu kaaray zaa.

¹⁶ Ganji hinkaa, nda hanfi beeroo kaŋ maŋpoo ti «teekoo», nda torkawey kaŋ Sulaymaana n'i tee Abadantaa hugoo se, alhanoo kaŋ ra jinawey wey kul teendi tiŋaa si hin ka kabandi. ¹⁷ Ganji jinaa kayyanoo man'ti kala kabedaaru woy cindi yaaha (18), daabirjoo kaŋ goo a boŋ kaŋ ti alhan, daabirjoo kayyanoo man'ti kala kabedaaru hinza. Daabirjoo din kuubi-ka-beraa ti guuru fun-funante, nda grenad-izeyan, nga kul ti alhan. Takaa follokaa no ganji hinkantoo guuru fun-funantaa se.

¹⁸ Lakkalkaw maanawey jineboraa na *sargari juwalkey jineboraa Seraya, nda sargari juwalkaw hinkantoo Sofoni, nda Abadantaa hugoo jindoo gardikaw hinzaa dii. ¹⁹ A na goykaw beeri kaŋ ti wongu-izey jineboro dii koyraa ra nda kokoyoo boro maana guu kaŋ duwandi koyraa ra, nda hantumkaa kaŋ ti wongu-izey jineboro kaŋ ga hima ka gandaa borey hantum, nda gandaa jamaa boro woydu (60) kaŋ goo koyraa ra. ²⁰ Nebuzaradaŋ kaŋ ti lakkalkaw maanawey jineboraa n'i dii k'i ka koy Babiloŋ kokoyoo do Ribla. ²¹ Babiloŋ kokoyoo n'i kar k'i wii Ribla, Hamat gandaa ra. Takaa woo nda i na Žuda dii ka koy k'a ka moorandi nga laboo.

^w25.3 Nda n'na Žeremi 39.2; 52.6 guna, handu taacantoo no.

Gedaliya tee Žuda gandaa se boŋkoyni

(Žeremi 40.7—41.18)

²² Haya kaŋ ti jamaa kaŋ cindi Žuda gandaa ra, wey kaŋ Babiloŋ kokoyoo Nebukanezar yadda i ma cindi no din, a na Gedaliya tee i se boŋkoyni. Gedaliya baabaa ti Ahikam, Ahikam baabaa ti Šafaŋ. ²³ Waatoo kaŋ Žuda wongu-ize margari jineborey kul maa ngi nda ngi arey kaŋ Babiloŋ kokoyoo na Gedaliya tee boŋkoyni, i koy Gedaliya do Mispa koyraa ra. Wongu-izey jineborey man'ti kala Netaniya iz'aroo Yišmayel, nda Kareya iz'aroo Yohanaŋ, nda Tanumet, Netofa bora iz'aroo Seraya, nda Maaka bora iz'aroo Yazaniya, ngi nda ngi borey. ²⁴ Gedaliya na allaahidu zaa ngi nda ngi borey se, a nee i se: «War masi hunbur Babiloŋ borey, wa cindi gandaa ra, wa boŋdum Babiloŋ kokoyoo se, war ga duu gomni.»

²⁵ Amma handu iyyantoo ga, Elišama iz'aroo Netaniya, nga iz'aroo Yišmayel kaŋ si hun kala kokoyoo hayroo ra kaa nda aru woy (10). I na Gedaliya kar k'a wii, nga, nda Žuda borey, nda Babiloŋ borey kaŋ goo a bande Mispa. ²⁶ Woo ga, jamaa kul, za ikaccu hala ibeeri, nda wongu-izey jineborey koy Misira, zama i ga hunbur Babiloŋ borey.

Babiloŋ kokoyoo na alhormo tee Yoyakin se

(Žeremi 52.31–34)

²⁷ Žuda kokoyoo Yoyakin diiyanoo ka koy nda a jiiri waranza cindi iyyantoo (37to) ra, handu woy cindi hinkantoo (12to) ga, jirbi waranka cindi iyyantoo (27to) ga, jiiroo din da ra Ewil-Merodak tee kokoy Babiloŋ se, a na alhormo tee Žuda kokoyoo Yoyakin se k'a kaa kasaa ra. ²⁸ A šelaŋ a se nda borohennataray, a na taka henna tee a se k'a beerandi ka bisa kokoyey kaŋ nga nda ey diyandi ka kaa Babiloŋ. ²⁹ A na kasa-ize darbawey kaa a ga. Yoyakin hunaroo cindoo kul ra, a si ŋaa kala Babiloŋ kokoyoo do. ³⁰ Nga hunaroo kul ra, zaari kul, Babiloŋ kokoyoo ga huga nda a k'a noo haya kul kaŋ ga a ga too.